

Lekplatsen Berget, som invigdes 2015, är en del av Jubileumsparken i förnyelseområdet Frihamnen.

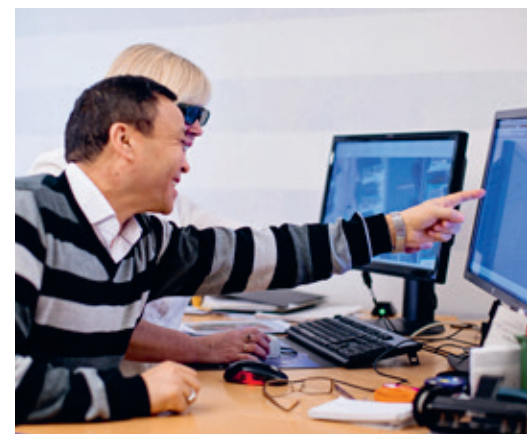
The Berget playground, inaugurated in 2015, is part of Jubileumsparken in the Frihamnen renewal area.

Årsberättelse

Annual report

2015

**Vi leder ett
stadsbyggande
i världsklass så att
människor kan
förverkliga sina
drömmar.**

We coordinate world-class
urban development, so that
people can realise their dreams.

På omslagets insidor finns bilder från stadsbyggnadskontorets lokaler i förvaltningshuset Traktören på Köpmansgatan i Göteborg. Där finns också bilder på några byggprojekt som har färdigställts eller pågått under 2015: kontorshus vid Skånegatan och bostäder i Högsbohöjd.

The inside cover has pictures from the City Planning Authority's offices in the Traktören administrative building on Köpmansgatan in Gothenburg. There are also pictures of a few construction projects which were completed or ongoing in 2015: office blocks on Skånegatan and homes in Högsbohöjd.

FOTOGRAFIER OCH ILLUSTRATIONER

PHOTOGRAPHS AND ILLUSTRATIONS

AL Studio 44. **Anna Karlsson** 60–61. **Anna von Brömssen** 4. **Arkitektbyrån Design** 33. **Beatrice Törnros** 21 mh mv nh. **David Kiss** 32 ö. **EGA** 20. **Evelina Eriksson** 56–57. **Fojab Arkitekter** 14 nv, 17 ö. **Frida Valentin och Sara Brodén** omslag insida (miljöbilder från stadsbyggnadskontoret). **Göran Assner/Göteborgs Hamn AB** 68–69. **Göteborgs Hamn AB** 70–71 m h. **Hans Wretling** 23. **Hendrik Zeitler** 21 öh öv. **Jan Aleby** 63 n. **Johannes Norlander Arkitektur och Arup** 17 nv. **Jonas Lord** 36–37. **KPF Arkitektur** 13 vö. **Kanozi Arkitekter** 26. **Kvarnström Arkitektkontor** 59 v. **Liljewall Arkitekter** 51 v. **Lo Birgersson** omslag insida (byggnader), 30, 47, 49 h v, 59 h, 66 nv nh. **Next Step Group** 67. **Nyréns Arkitektkontor** 32 n. **OkiDoki Arkitekter** 43, 64–65. **QPG Arkitektur** 34 v. **Prioritet Serneke Arena** 45. **Semrén+Månsson** 40–41. **Stadsbyggnadskontoret** omslag framsida, 14 öh, 21 nv, 31, 37 ö, 38, 48, 50 ö, 51 hö hv, 53, 55 ö, 61 öm, 70 v. **Step Up** 62. **Tengbom** 46. **Tenjin Visual** 13 nv. **Thomas Johnsson** 39, 63 ö. **Tomorrow** 13 öh, 13 nh, 14–15 h, 25 n. **Tegnestuen Vandkunsten** 27. **Varpunen** 17 nh. **what! arkitektur** 50 n. **White Arkitekter** 10–11, 18, 19, 22, 34–35 h, 42, 55, 56 n. **Zynka** 25 ö.

ö = övre upper
n = nedre lower
h = höger right
v = vänster left
m = mitten middle

4	Direktören har ordet A word from the director
7	2015 i siffror 2015 in figures
8	Tillsammans utvecklar vi en grön och nära storstad Together we are developing a green and close-knit city
10	Innerstaden och förnyelseområden ● The inner city and renewal areas
23	Älvrummet visar hur staden ska utvecklas Älvrummet shows how the city is going to develop
30	Rekordmånga bygglov beslutade 2015 Record numbers of building permits granted in 2015
31	Linbanor förenar och skapar en närmare stad Cableways unite and make the city more closely knit
36	Ny teknik ger förbättrad service New technology provides better service
40	Mellanstaden ● The intermediate city
54	Jubileumssatsningen ger 7 000 extra bostäder The Anniversary Initiative will provide 7 000 extra homes
56	Kustnära områden ● Coastal Areas
60	Göteborg rustar inför framtidens klimatförändringar Gothenburg is preparing for future climate change
64	Ytterstaden ● The outer city
68	Storindustri, hamn och logistik ● Large-scale industry, harbour and logistics

Agneta Hammer
stadsbyggnadsdirektör
Director of City Planning

”Bågen är spänd och vi siktar långt. Vi siktar mot framtiden.”

Det är början på en ny vecka, på ett nytt år och jag promenerar till jobbet. 2016 är precis här och när jag ser de välbekanta landmärkena tänker jag på allt det viktiga arbete vi har gjort på stadsbyggnadskontoret under 2015. På den grund vi har lagt för de kommande årens stadsutveckling och de avgörande mål som vi har uppnått.

Det är med stolthet jag ser hur vi har tagit oss an de utmaningar som ligger framför oss nu när staden är inne i en ovanligt stark utvecklingsperiod. Stadsbyggnadskontoret är en aktör att räkna med. Det vi gör uppmärksammas inte bara på hemmaplan utan även internationellt.

Vi fortsätter att arbeta för goda relationer till näringslivet och andra aktörer i stadsbyggandet, och också för ökad dialog med medborgarna.

Vi blev klara med detaljplanerna för Västlänkens järnvägstunnel, och har därmed skapat förutsättningar för den infrastruktur som kommer att betyda ett så stort lyft för inte bara Göteborg utan också för hela regionen. Vi uppfyllde även vårt mål kring bostadsförsörjningen. Men Göteborg behöver mer än så för att klara bostadsbristen. Bågen är spänd och vi siktar långt. Vi siktar mot framtiden för att nå än högre mål både i antal bostäder och i stadsbyggnadskvalité. Vi är mitt i arbetet med stora stadsutvecklingsområden som Frihamnen, Karlavagnsplatsen, Frölunda, Angered Centrum, Bergsjön och många fler.

Vi märker nu också resultaten av utbyggnadsplaneringens mål om hur vi ska utveckla hela staden, stärka knutpunkter och

”We are aiming even higher in terms of the number of homes and quality”

It's the beginning of a new week, of a new year, and I'm walking to work. 2016 has only just started, and when I see the familiar landmarks I think of all the important work we did at the City Planning Authority during 2015. Of the foundation we laid for the city's development over the coming years, and of the important goals we achieved.

It is with a sense of pride that I see how we've taken on the challenges before us now that the city is in the midst of an unusually strong period of development. The City Planning Authority is a factor to be reckoned with. The work we are doing is getting attention not just here at home, but abroad as well. We're continuing to work for good relations with the business community and other actors in urban development, and also for an increased dialogue with citizens.

We completed the detailed development plans for the West Link railway tunnel, and thereby created the conditions for additional infrastructure which will be an enormous boost not just for Gothenburg, but for the whole region. We also fulfilled our goal with respect to the housing supply. But Gothenburg needs more than that in order to manage the housing shortage. But Gothenburg needs more than that in order to manage the housing shortage. And that's why we're aiming even higher in terms of the number of homes and quality. We are hard at work on large urban development areas such as Frihamnen, Karlavagnsplatsen, Frölunda, Angered Centrum and Bergsjön.

We're also seeing the results now of formulating specific goals for developing the entire city, strengthening hubs and adding to city districts all the things they don't have today. Evidence of these results include the projects for Selma Lagerlöfs Torg and

” Att bygga och planera en stad består av mer än bara bostäder. Livet mellan husen är lika viktigt och därför arbetar vi med att utveckla en varierad blandstad med upplevelser i ögonhöjd, och med att skapa mötesplatser för alla.

Gamlestan, where plans are beginning to be realised.

Another significant step is that we're working more consciously with new planning methods. We now look more at the specific circumstances of a location, and develop measures that create a sense of place, as well as measures for co-creation. The sauna in Frihamnen is an example of this, and a symbol for how we're planning tomorrow's city. It plays an important role in the existing setting, as well as drawing more interest to the place as such.

We have to keep trying new working methods, and we've certainly done so in the Anniversary initiative, which was launched in 2015. In close collaboration with other administrations and with the business community, 7 000 new homes are going to be ready by Gothenburg's anniversary year of 2021. Building and planning a city is not just about homes. Life between the buildings is just as important, and that's why we're working on developing a varied, mixed-use city with features at eye level, and on creating venues for everyone. An important budget goal for Gothenburg is that 'Gothenburg will be an equal city'. In order to reach that little bit further, and to achieve even better results, we're working together in the city. For my part, I'm in charge of efforts to 'Create health promoting and sustainable environments and communities'. During 2016 we will be increasing our collaboration with more actors and stakeholders.

I cross Stora Hamnkanalen as the winter cold stings my cheeks and I take the final steps on my walk to the office. An office which has worked hard over the past year and has a really good result to show for it. A result I'm incredibly proud of. We've stepped across a threshold in the city's development, and I hope everyone at the office knows and senses how significant their participation has been to the work that's been done. And now we're going to continue doing what we did so successfully in 2015 – writing history. Urban development history!

Agneta Hammer
Director of City Planning

komplettera i stadsdelar med det som inte finns i dag. Det ser vi bland annat i arbetet med Selma Lagerlöfs Torg och Gamlestan där planerna börjar förverkligas. Dessutom arbetar vi mer medvetet med nya planeringsmetoder. Vi ser nu mer till platsernas förutsättningar och utvecklar såväl platsskapande som medskapande åtgärder. Bastun i Frihamnen är ett exempel och en symbol för hur vi planerar framtidens stad, den spelar en viktig roll i den befintliga miljön och ökar intresset för platsen.

Vi måste hela tiden prova nya arbetsmetoder, och det har vi också gjort inom Jubileumssatsningen, som påbörjades under 2015. I nära samarbete med andra förvaltningar och med näringslivet ska 7 000 nya bostäder färdigställas till och med Göteborgs jubileumsår 2021.

Att bygga och planera en stad består av mer än bara bostäder. Livet mellan husen är lika viktigt och därför arbetar vi med att utveckla en varierad blandstad med upplevelser i ögonhöjd, och med att skapa mötesplatser för alla. Ett viktigt budgetmål för Göteborg är "Göteborg ska vara en jämlik stad". För att kunna nå lite längre och göra ännu bättre arbetar vi tillsammans inom staden. Själv leder jag arbetet med att "Skapa hälsofrämjande och hållbara miljöer och samhällen". Vi kommer under 2016 även att samverka mer med fler aktörer och intressenter.

Jag korsar Stora Hamnkanalen, vinterkylan biter i kinden och jag tar de avslutande stegen på min promenad till kontoret. Ett kontor som har jobbat hårt under året, vilket har gett ett riktigt gott resultat. Ett resultat som jag är otroligt stolt över. Vi har klivit över en tröskel i stadsutvecklingen och jag hoppas att alla på kontoret vet och känner hur betydelsefullt deras delaktighet är i det arbete som har gjorts.

Nu ska vi fortsätta med det vi så framgångsrikt gjorde under 2015 – att skriva historia. Stadsutvecklingshistoria!

Agneta Hammer
stadsbyggnadsdirektör

2015 i siffror

2015 in figures

		2014	2013	2012
10 750	starter av bostadsplaner housing plans being implemented	7 200	3 700	1 700
3 450	bostäder inom antagna planer homes in adopted plans	3 560	3 182	2 813
4 654	beslutade bygglov approved building permits	3 991	3 465	3 531
620 000	kvadratmeter verksamhetsyta inom antagna detaljplaner square meters of commercial space in approved detailed development plans	166 000	272 000	370 000
307	avslutade lantmäteri-förrättningar completed cadastral surveys	340	380	320
184,2	Intäkter (mkr) Revenue (MSEK)	131,2	135,6	136,1
-288,2	Kostnader (mkr) Costs (MSEK)	-256,0	-236,7	-220,0
122,1	Kommunbidrag (mkr) Government grant (MSEK)	-112,7	99,3	80,9
18,1	Resultat (mkr) Return (MSEK)	-12,1	-1,8	-3,0
315	anställda Employees	308	279	271

Byggnadsnämnden 2015

The Planning and Building Committee 2015

LEDAMÖTER MEMBERS

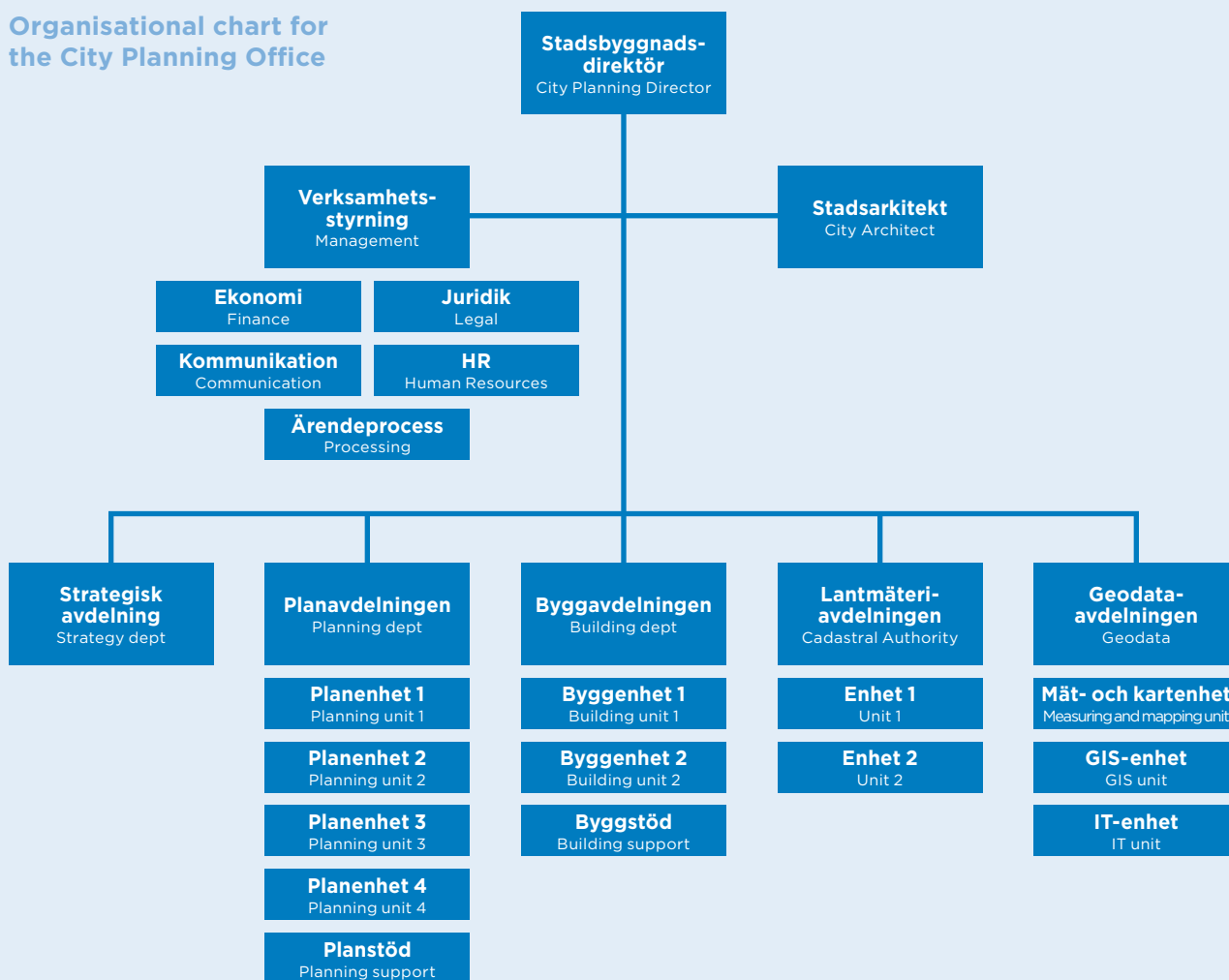
Ulf Kamne (MP), *ordförande chair*
Johannes Hultér (S), *1:e vice ordförande 1st vice-chair*
Ann Catrine Fogelgren (L), *2:e vice ordförande 2nd vice-chair*
Axel Josefson (M)
Marianne Carlström (S)
Johan Zandin (V)
Anna Wibring (M)
Mikael Niklasson (S)
Hampus Hagman (KD)

ERSÄTTARE DEPUTY

Gustav Öberg (S)
Björn Nilsson (M)
Ann-Marie Linnarsson Palm (S)
Anders Sundberg (M)
David Hammarsten (MP)
Johanna Eliasson (V)

Stadsbyggnadskontorets organisation

Organisational chart for the City Planning Office

Tillsammans utvecklar vi en grön och nära storstad

Bygnadsnämnden består av nio ledamöter och sex ersättare. De är utsedda av kommunfullmäktige och ansvarar för stadsbyggande och stadsmiljö i Göteborg. Nämnden ska utveckla Göteborg till en konkurrenskraftig och attraktiv stad och planera för infrastruktur, näringsliv, bostäder och stadsmiljö. Den ska också göra stadsdelarna mer trivsamma att leva och bo i genom detaljplanering, fastighetsbildning, bygglov och genom att delta i lokalt utvecklingsarbete.

Byggnadsnämnden är uppdragsgivare åt stadsbyggnadskontoret. Kontorets uppdrag är att skapa en översiktsplan för hela Göteborg och att göra detaljplaner som beskriver hur marken får användas. Kontoret ansvarar också för bygglov, kartor och flygbilder, mätning samt arkiv över bygglovritningar, lantmäterihandlingar, tomtkartor och gällande planer. Inom uppdraget ryms också lantmäterimyndigheten i Göteborg.

Samarbetet mellan stadsbyggnads-, fastighets- och trafikkontoren har utvecklats över en längre tid och utgår från ett uppdrag från de tre nämnderna om en utökad samverkan. Samarbetet avser stadsutvecklingsprocessen där tre mål i Göteborgs Stads budget är särskilt prioriterade: Göteborgarnas möjligheter att finna goda bostäder ska öka, Göteborgssamhället ska minska sin klimatpåverkan för att bli en klimatneutral stad och Det hållbara resandet ska öka.

De tre förvaltningarna har olika ansvarsområden men förenas i den övergripande målsättningen att utveckla en attraktiv och hållbar stad öppen för världen.

Together we are developing a green and close-knit city

The Planning and Building Committee is made up of nine members and six deputy members. They are appointed by the City Council and are responsible for urban design and the urban environment in Gothenburg. The committee's task is to develop Gothenburg into a competitive and attractive city, and to plan for infrastructure, businesses, homes and the urban environment. The committee is also tasked with making the city's districts more enjoyable to live and work in.

The Planning and Building Committee is the City Planning Authority's principal. The Authority's tasks include drawing up a comprehensive plan for all of Gothenburg and making detailed development plans describing how the land may be used. It is also responsible for building permits, measurements, maps and aerial photographs, as well as the archive of building permit drawings, cadastral documents, site maps and current plans. The Authority's remit also includes Gothenburg's Cadastral Authority.

Cooperation between the City Planning Authority, the Property Management Administration and the Traffic and Public Transport Authority has been developing over an extended period of time, and is founded on an instruction from the three committees about increased collaboration. Cooperation focuses on the urban development process, in which three objectives in the City's budget have special priority: Gothenburgers' opportunities for finding good housing must increase, Gothenburg as a community must reduce its climate impact in order to become a climate neutral city, and sustainable travel must increase. The three authorities have different areas of responsibility, but are united in the overall goal of developing an attractive and sustainable city that is open to the world.

Innerstaden och förnyelseområden

The inner city
and renewal areas

I framtiden ska 20 000 människor bo i Frihamnen och lika många ska arbeta här. En del av bebyggelsen ska stå klar till Göteborgs 400-årsjubileum 2021. I mitten syns det befintliga Kajskjul 113 som ska bevaras och integreras i den nya stadsmiljön.

In the future 20 000 people will be living in Frihamnen, and the same number will be working here. Part of the development here will be ready for Gothenburg's 400th anniversary in 2021. In the middle is the existing Kajskjul 113, a warehouse which will be preserved and integrated with the new urban landscape.

Innerstaden och de närliggande förnyelseområdena står inför enorma stadsutvecklingsprojekt. Utvecklingen kommer att stärka Göteborg som regionkärna, besöksmål och bostadsort. De tidigare hamn-, järnvägs- och industriområdena ska bebyggas med bostäder, arbetsplatser och verksamhetslokaler. De norra och södra älvstränderna ska bindas samman och stärka stadens kontakt med vattnet. Parker och kulturhistoriska värden ska värnas och resande med kollektivtrafik, cykel och till fots prioriteras.

The inner city and the adjacent renewal areas are about to embark on enormous urban development projects. These developments will strengthen Gothenburg as a regional centre, travel destination and a place to live. The former harbour, railway and industrial areas are going to be developed with homes and workplaces. The north and south banks of the river are going to be connected, and the city's access to the water improved. Parks and cultural heritage assets will be protected, and travel on public transport, by bicycle and on foot will be prioritised.

The area around Centralen will become Gothenburg's new gateway

Gothenburg's central station, Centralen, is the heart of the city and regarded as the most important hub in the region. The City Planning Authority is currently working on an urban development programme for the area. The vision in this plan is for the entire area around Centralen to become the new gateway to Gothenburg – and a crossroads and hub for regional and national journeys.

A total of five detailed development plans are in progress for the Centralen area, which will be developed in stages over 15–20 years. The project group will present the next version of the overall urban development programme early in the spring of 2016.

In connection with the construction of the West Link, an eight-kilometre railway tunnel under the city, Centralen will be remodelled and integrated with the new station exits. This will give the central station a new main entrance from the north, surrounded by a lively plaza with striking architecture. In the spring of 2015, the project group presented its ideas for how Nils Ericsonsplatsen and Kanaltorget – two important squares adjacent to Centralen – are to be designed. Nils Ericsonsplatsen will become a welcoming point of arrival for visitors to Gothenburg. Kanaltorget will become a plaza for festivities and everyday activities by the river, where the grand avenue from Götaplatsen, Avenyn, and Östra Hamngatan converge by the riverfront at the Göteborg Opera. The projected bridge from Hisingen will abut at Nils Ericsonsplatsen, and new public transport stops are planned.

Between the West Link station at Centralen and the existing railway yard, a completely new city district will be built. The plan here is to connect the West Link's exits to the existing central station by building new indoor passages lined with services for travellers. The buildings will also house a large number of workplaces – with unparalleled accessibility from the entire region. The mix between commerce, offices, homes and hotels is an important means to creating a living and safe area. A key consideration is to design public spaces and streets in such a way that they become attractive and lead on to future city districts such as Gullbergsvass.

The idea is to combine a traditional city block structure with a group of taller towers. This will create a new landmark in Gothenburg's cityscape. The proposal will be circulated for consultation during the spring of 2016 and is expected to gain legal force in 2017.

The Götaleden motorway will eventually be covered and turned into construction real estate. The first step is to lower the motorway and create a passage between Göta Älv, Gullbergsstrand and the city to the south of the motorway. The detailed development plan and road plan for lowering Götaleden and preparing for it to be covered between Kämpegatan and Falutorget gained legal force in the summer of 2015. Consultations were also held about how the city should be designed on top of Götaleden between Stadstjänaregatan and Torsgatan.

Området runt Centralen blir Göteborgs nya entré

Centralstationen är hjärtat i Göteborg och räknas som regionens viktigaste nav. Just nu arbetar stadsbyggnadskontoret med ett stadsutvecklingsprogram som ger ramen för detaljplanarbetet. Visionen är att hela området runt Centralen ska bli Göteborgs nya entré. En mötesplats och en knutpunkt för regionala och nationella resor.

I Centralenområdet pågår arbete med totalt fem detaljplaner. Området kommer att utvecklas i etapper under 15–20 år. Våren 2016 presenterar projektgruppen nästa version av det övergripande stadsutvecklingsprogrammet.

I samband med bygget av Västlänken, en åtta kilometer lång tågförbindelse, ska Centralstationen byggas om och integreras med de nya stationsuppgångarna. Centralstationen får då en ny huvudentré i norr och där kommer det att skapas en livfull plats med spännande arkitektur.

Våren 2015 presenterade projektgruppen sina idéer om hur Nils Ericsonsplatsen och Kanaltorget – två viktiga platser i anslutning till Centralstationen – kan utformas. Nils Ericsonsplatsen ska bli en välkomnande mötesplats för besökare till Göteborg. Kanaltorget ska bli en plats för fest och vardag vid älven där det stora stråket från Götaplatsen, Avenyn och Östra Hamngatan möter vattnet vid Göteborgsoperan. Den planerade Hisingsbron landar vid Nils Ericsonsplatsen och där planeras nya hållplatser för kollektivtrafiken.

Mellan Västlänkens station vid Centralen och den befintliga bangården ska en helt ny stadsdel växa fram. Visionen är att koppla ihop Västlänkens uppgångar med den befintliga Centralstationen genom att bygga nya inomhusstråk med service för resenärer. Byggnaderna kommer även att rymma ett stort antal arbetsplatser – mitt i regionens mest tillgängliga kärna. För att skapa liv och trygghet är blandningen mellan handel, kontor, bostäder och hotell viktig. Stor vikt läggs på att utforma publika platser och gator så att de blir attraktiva och leder vidare till framtida stadsdelar, som exempelvis Gullbergsvass.

Stadsdelen bygger på idén om den traditionella kvartersstaden och kombineras med en grupp av högre torn. Det kommer att skapa ett nytt landmärke i Göteborgs stadsbild. Förslaget går ut på samråd våren 2016.

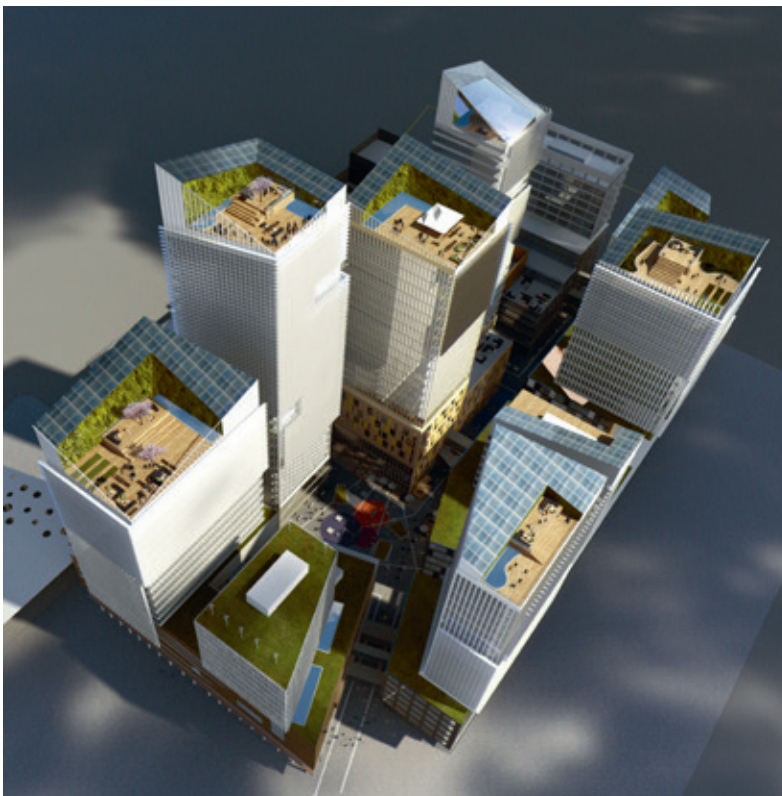
På sikt ska Götaleden överdäckas och bebyggas. Första steget är

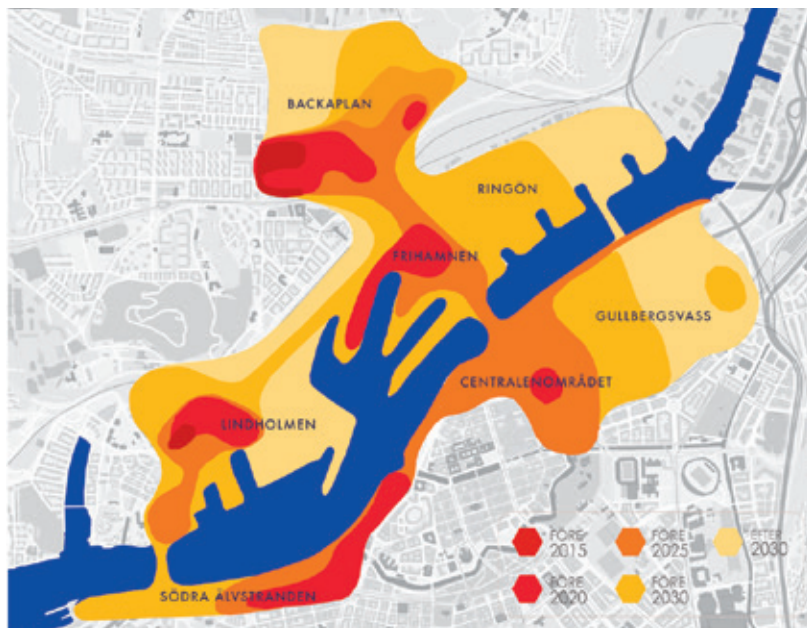
” Stor vikt läggs på att utforma publika platser och gator så att de blir attraktiva och leder vidare till framtida stadsdelar, som exempelvis Gullbergsvass.

Området runt Göteborgs Centralstation ska utvecklas med ny bebyggelse. Det blir ett flertal kvarter med öppna ytor och inomhusstråk för resenärer – mitt i Göteborgsregionens kärna. I planeringen finns också stråk som kopplar samman stationsområdet med älven.

The area around Gothenburg's central station, Centralen, will be developed with new construction. This will be a series of city blocks with open spaces and indoor passages for travellers – right at the heart of the Gothenburg region. The plans also include passages that connect the station area with the river.

**” Stadsdelen
bygger på idén
om den traditionella
kvarterstaden och
kombineras med en
grupp av högre torn.
Det kommer att skapa
ett nytt landmärke
i Göteborgs stadsbild.**

att sänka ner leden och skapa stråk mellan Göta älv, Gullbergsstrand och staden söder om leden. Sommaren 2015 vann detaljplanen och vägplanen för en överdäckningsförberedd sänkning av Götaleden, på sträckan mellan Kämpegatan och Falutorget, laga kraft och blev juridiskt gällande. Under sommaren var det samråd för hur staden kan utformas ovanpå Götaleden mellan Stadstjänaregatan och Torsgatan.

Västlänken – en pulsåder för det moderna Göteborg

Med Västlänken kan pendeltågen gå oftare, och när det går snabbare att pendla växer arbetsmarknaden, vilket är en förutsättning för utvecklingen av Göteborg och Västsverige.

Västlänken får underjordiska stationer vid Centralstationen,

Kartan till vänster visar hur de olika områdena i centrala Göteborg kommer att byggas ut successivt under de närmaste decennierna. En ny bro över Göta Älv ska stå klar till Göteborgs 400-årsjubileum 2021, och i samband med att Hisingbron byggs kommer nya hållplatser för kollektivtrafik att anläggas vid Nils Ericsonplatsen mellan Centralstationen och Nordstan. Hela området ska få ett ansiktslyft och bli en mer välkomnande plats.

The map shows how the different areas in the central Gothenburg will be developed in stages over the coming decades. A new bridge across Göta Älv, the Hising Bridge, will be ready for Gothenburg's 400th anniversary in 2021. In connection with its construction new public transport stops will be built at Nils Ericsonsplassen between Centralen and Nordstan. The whole area will be given a facelift and be turned into a more welcoming place.

Haga Kyrkoplan och Korsvägen. När delar av tågtrafiken flyttas ned under mark frigörs yta för såväl fler fjärrtåg som för nya byggnader.

Under 2015 har detaljplanerna för järnvägstunneln och stationerna under mark blivit klara och godkända av byggnadsnämnden. Viktiga frågor har varit Västlänkens påverkan på kulturmiljö och träd. Bland annat ska spåren öster om Skansen Lejonet delvis täckas över och Landeriet vid Korsvägen är en miljö som är särskilt viktig att bevara. Detaljplanerna lämnas till kommunfullmäktige 2016 för beslut.

För att få bättre kunskap om trädens skick inför den fortsatta planeringen har tre träd lyfts i Kungsparken och Haga Kyrkoplan. Efter att rötterna undersöktes sattes träden tillbaka på sina ursprungliga platser.

Vid station Haga kommer en av Västlänkens uppgångar att inte-

The West Link – an artery for the modern Gothenburg

The West Link will allow commuter trains to run more frequently and will shorten many travel times. Faster commuting times will make the labour market grow, which is a prerequisite for the development of Gothenburg and West Sweden.

The West Link will have underground stations at Centralen, Haga Kyrkoplan and Korsvägen. With some rail traffic being moved underground, space for more time slots on existing tracks as well as for new buildings will be opened up.

The detailed development plans for the railway tunnel and underground stations were completed and approved by the Planning and Building Committee in 2015. Important issues included the impact of the West Link on the cultural landscape and on trees. Among other measures, the tracks east of Skansen Lejonet are to be partly covered, and Landeriet at Korsvägen is a particularly

important setting to preserve. The detailed development plans will be adopted by the City Council in 2016.

In order to learn more about the condition of the trees before further planting, three of them were carefully removed from Kungsparken and Haga Kyrkoplan. Following an examination of the roots, the trees were replanted where they had been removed from.

At Haga station one of the West Link's exits will be integrated with the new construction planned by the Gothenburg School of Business, Economics and Law (Handelshögskolan). The final form of this new building was determined in 2015, with Johannes Norlander Arkitektur + ARUP winning the design contest. The jury noted that the winning proposal showed a 'building that fits well into the cityscape, while still having its own strong character'.

As a part of the West Link project, the Cadastral Authority at the City of Gothenburg will form a number of three-dimensional properties. This is a method that allows for the vertical stacking of different properties – for example, a building can have a tunnel as part of its foundations, a shop on the ground floor and a top floor, all with different owners.

'An advantage of 3D properties is that they allow for buildings and installations in city centres to be used more efficiently. Existing buildings can have additional floors added, or you can build homes, shops and offices on top of rail track areas,' says Daniel Johansson, a land surveyor.

The detailed development plans for the West Link make it possible to turn the tunnel into a separate property. Once the plans have gained legal force, the property will be formed by means of a cadastral survey. As part of the West Link project, the Cadastral Authority at the City Planning Authority has also made full property inventories for 300 properties.

'By the stations, where there will be many facilities and properties, we need to be extra careful in making it clear who owns what. We will reap great benefits from being able to form 3D properties there,' Daniel Johansson says.

Blue-green urban spaces for living and interacting in Frihamnen

Frihamnen is one of Älvstaden's most important areas. This is where the two halves of Gothenburg's inner city will be connected across Göta Älv and further on towards Kvillebäcken, Lindholmen and Backaplan. About 20 000 people will be living in Frihamnen in the future, and about the same number will be working there.

The first detailed development plan proposal was completed in 2015. The focus is on allowing the city centre to grow across the river as a dense, green, mixed-use city to connect the city's northern and southern parts. It is based on Vision Älvstaden's three strategies: bring the city together, access the water and strengthen the core.

The detailed development plan will be circulated for consultation in 2016.

The detailed development plan includes preschools and schools, about 3 750 homes and 2 500 workplaces. In time for Gothenburg's 400th anniversary in 2021, 1000 homes and 1 000 workplaces will be ready.

greras i den nybyggnation som Handelshögskolan planerar. 2015 blev det klart hur denna byggnad kommer att se ut när Johannes Norlander Arkitektur + ARUP vann en utlyst arkitekttävling. Juryn konstaterade att förslaget visade en "byggnad som inordnar sig väl i stadsbilden, samtidigt som den har en stark egen karaktär".

Som en del i arbetet med Västlänken kommer Lantmäterimyndigheten i Göteborgs Stad att bilda ett antal tredimensionella fastigheter. Det är en metod som gör det möjligt att i höjdlad stapla fastigheter ovanpå varandra. På så sätt kan exempelvis en tunnel i underjorden, en butik i marknivå och den översta våningen i en byggnad ha olika ägare.

– En fördel med 3D-fastigheter är att byggnader och anläggningar i stadskärnor kan användas effektivare. Befintliga hus kan byggas på med ytterligare våningsplan eller så kan det byggas bostäder, affärer och kontor över spårområdet, säger Daniel Johansson, lantmätare.

Inom detaljplanearbetet för Västlänken har det gjorts möjligt att skapa en egen fastighet av tunneln. När planerna har vunnit laga kraft kommer fastigheten att bildas vid en lantmäteriförrättning. Inom projektet med Västlänken har lantmäteriafdelningen på stadsbyggnadskontoret även upprättat kompletta fastighetsförteckningar för 300 fastigheter.

– Vid stationerna, där det kommer att finnas mycket anläggningar och många fastigheter, krävs det extra stor noggrannhet för att tydliggöra vem som äger vad. Där kommer vi ha stor nytta av att kunna bilda 3D-fastigheter, säger Daniel Johansson.

Blågröna stadsrum för vistelse och möten i Frihamnen

Frihamnen är ett av Göteborgs allra viktigaste utvecklingsområdet. Här ska Göteborgs innerstad länkas över Göta älv och vidare in mot Kvillebäcken, Lindholmen och Backaplan.

I framtiden väntas cirka 20 000 människor bo i Frihamnen och lika många ska arbeta här.

Under 2015 blev det första detaljplaneförslaget klart. Fokus ligger på att låta stadskärnan växa över älven i en tät, grön blandstad för att knyta samman stadens norra och södra delar. Den bygger på Vision Älvstadens tre strategier: hela staden, möta vattnet och stärka kärnan. Detaljplanen går ut på samråd i januari 2016.

Detaljplanen rymmer förskolor och skolor, cirka 3 750 bostäder

Vid station Haga kommer en av Västlänkens uppgångar att integreras i den nybyggnation som Handelshögskolan planerar.

Västlänken får stationer vid Centralstationen (höger), Korsvägen (överst) och Haga Kyrkoplan. Vid Haga kommer en av uppgångarna att integreras i Handelshögskolans planerade nybyggnation (vänster). The West Link will have stations at Centralen (right), Korsvägen (top) and Haga Kyrkoplan. At Haga one of the exits will be integrated with planned new construction at the Gothenburg School of Business, Economics and Law (left).

'Frihamnen will be a city district where it's easy live sustainably, in social, environmental and economic terms. Planning of the first stage has been done by means of an open process, with a lot of dialogue with the general public and focus groups,' says Mia Edström, project manager. Frihamnen will be climate-smart. All rainwater will be collected in open systems, without mains or underground reservoirs. These new solutions have also been given dimensions to adequately handle torrential downpours. The systems make up a kind of pocket parks, mainly intended for people to spend time in and circulate through, on foot or by bicycle. The city district has been planned with the emphasis on children and young people. Car traffic can feature, but to a lesser extent.

Sauna and swimming invite Gothenburgers to Frihamnen

On a concrete plinth in Frihamnen's waters stands a polygonal colossus wrapped in sheets of corrugated iron. This eye-catching feature in the old harbour setting is the public sauna, designed by the Raumblaborberlin architects' collective and built together with the general public. It was well received after its inauguration in February 2015. Perhaps you are one of the 3 420 visitors who have already been there to sweat it out and enjoy the view over the harbour. If not, you may have heard that the sauna won the Swedish Association of Architects' Västra Götaland chapter's 2015 award, and was nominated to the prestigious Kasper Sahlin award for 2015. Much of the sauna is made of recycled material, and the changing rooms were built out of 12 000 recycled bottles –

samt 2 500 arbetsplatser. Till Göteborgs 400-årsjubileum år 2021 ska 1 000 bostäder och 1 000 arbetsplatser stå klara.

– Frihamnen ska bli en stadsdel där det ska vara lätt att leva hållbart, såväl socialt, miljömässigt och ekonomiskt. Planeringen av första etappen har skett i en öppen process med mycket dialog med allmänhet och fokusgrupper, säger Mia Edström, projektledare.

Frihamnen ska vara klimatsmart. Allt regnvatten ska tas om hand i öppna system, utan ledningar eller underjordiska magasin. Dessa nya lösningar är även dimensionerade att klara kraftiga skyfall. Systemen bildar ett slags gatuparker som främst är till för människor att vistas i och röra sig igenom, till fots eller på cykel. Stadsdelen är planerad med barn och unga i fokus. Biltrafik kan förekomma men i mindre utsträckning.

Göteborgarna bjuds in att ta plats i Frihamnen

På ett betongfundament står en koloss av korrugerad plåt – ett intresseväckande blickfång i den gamla Frihamnsmiljön. Det är den allmänna bastun, ritad av arkitektkollektivet Raumblaborberlin och byggd tillsammans med allmänheten. Den blev väl mottagen efter invigningen i februari 2015. Kanske är du en av de 3 420 som har varit där och svettats och njutit av utsikten över hamnen. Annars kanske du har hört talas om att bastun vunnit Sveriges Arkitekter Västra Götalands pris 2015 och nominerats till det prestigefyllda Kasper Sahlin-priset 2015. Bastun består till stor del av återvunnet material och omklädningsrummen är byggda av 12 000 återvunna glasflaskor – helt i linje med Göteborgs Stads vision om en hållbar stad.

Bastun är en del av det platsbyggnadsprojekt som stadsbyggnads-

Till Göteborgs 400-årsjubileum år 2021 ska 1 000 bostäder och 1 000 arbetsplatser stå klara i Frihamnen.

1 000 flats and 1 000 workplaces will be ready in Frihamnen in time for Gothenburg's 400th anniversary in 2021.

I Frihamnen ska det vara lätt att leva hållbart ur alla perspektiv. Planeringen av första etappen inkluderar området närmast hamnbassängen där bastun och badet redan har byggts. Mellan kvarteren finns gröna stråk som samlar upp regnvatten och leder ut det i hamnbassängen – en del i Göteborgs arbete med att möta klimatförändringarna. Leading a sustainable life, in all senses of the term, will be easy in Frihamnen. Planning for the first phase includes the area closest to the harbour basin, where the sauna and bath have already been built. Between the blocks are green spaces that accumulate rainwater and divert it into the basin – part of Gothenburg's preparations for adapting to climate changes.

kontoret i samverkan med det kommunala bolaget Älvstranden Utveckling AB driver sedan 2013. Syftet är att etablera Frihamnen som mötesplats genom olika aktiviteter, som en brygga mellan planering av hela området och genomförande.

Förutom bastun finns det ett lekberg med vattenkonst, odlingar, seglarskola, trädäck och den för året nya badbassängen, 20 meter lång och 8,5 meter bred. Att kunna bada mitt i älven har länge varit en stark önskan från många göteborgare och i augusti blev det äntligen möjligt. Badet hade 5 250 besökare under de sex veckor som det var öppet under 2015.

Hela området kallas för Jubileumsparken – en testarena där göteborgarna successivt intar området och gör det till sitt. Ett nytt sätt att stadsutveckla Göteborg.

Ambitionen är att utöka platsbyggnadsprojektet under 2016 för att möta behov från ytterligare delprojekt inom Älvstaden. Förhoppningsvis kan lärdomarna från Frihamnen användas i arbetet med att etablera och utveckla andra nya platser i staden.

Under 2016 utvecklas Jubileumsparken och det byggs temporära bostäder för nyanlända och studenter samt företagslägenheter.

– Parken ska drivas vidare och utvecklas av och med unga från hela staden. Vi tar också fram en strategi för parkens fortsatta utveckling mot 2021 och framåt, säger Kristoffer Nilsson, processledare för platsbyggnad.

entirely in line with the City of Gothenburg's vision for a sustainable city.

The sauna is part of the place-building project that the City Planning Authority has been running since 2013, in partnership with the municipal developer Älvstranden Utveckling AB. The aim is to establish Frihamnen as a venue for all by means of different activities, and as a bridge between planning for the whole area and implementation.

In addition to the sauna, there is a play hill with a fountain, plots for cultivation, a sailing school, a wooden deck and the recently opened swimming pool, 20 by 8.5 metres. The possibility of going for a swim in the middle of the river has long been high on many Gothenburgers' wish lists, and last August it finally became a reality. The pool had 5 350 visitors during the six weeks it was open in 2015.

The area as a whole is known as Jubileumsparken – a testing ground where Gothenburgers gradually take over the area and make it theirs. A new way of doing urban development in Gothenburg.

The ambition is to extend the place-building project during 2016 in order to meet the needs of further interim projects within Älvstaden. Hopefully the lessons from Frihamnen will be applied when establishing and developing other new places in the city.

Jubileumsparken will be further developed in 2016, with temporary homes being built for new arrivals and students.

'The park will be run and developed by and for young people from all over the city. We are also working on a strategy for the park's continued development towards 2021 and beyond,' says Kristoffer Nilsson, process manager of place-building.

Gothenburg City Triennial – a new forum for urban development issues

One of many events that took place in Frihamnen in 2015 was the Gothenburg City Triennial, held on 16-19 September. This was a completely new forum, to which the general public and representatives of the urban development industry were invited to discuss urban development and housing forms for the future, and to learn about current planning and development in Gothenburg. The idea for the Gothenburg City Triennial came from Gothenburgers themselves, and it is part of the celebrations in the run-up to Gothenburg's 400th anniversary. The City Planning Authority arranged the triennial under the leadership of the City Architect.

The Gothenburg City Triennial will be held on three occasions (2015, 2018 and 2021), and the goal is for it to grow bigger each time. The 2015 edition attracted an estimated 1300 visitors, of which about 200 had registered beforehand for the seminars.

'There is considerable interest in urban development in Sweden in general, and in Gothenburg in particular – and we are very happy that the first step has been taken. This is the first city triennial ever in Sweden, and as a result of it we have also hosted Sweden's first building community fair,' says David Kiss, project manager.

International inspiration for the development of Gullbergsvass

Gullbergsvass, northeast of the Centralen area, is one of Gothenburg's biggest urban development zones. Equivalent to 200 football fields, this area is used today mainly for logistics. A preliminary study completed in 2015 shows that Gullbergsvass can be converted into several city districts, each with its own character and content. The area has a potential for up to 15 000 residents, and the same number of jobs. There are ideas for developing a quayside promenade in time for Gothenburg's 400th anniversary in 2021.

For the continued development of the Gullbergsvass area, the City Planning Authority is part of a network of cities, EuroCities, engaged in knowledge exchange about similar transformations of parts of Vienna, Oslo and Amsterdam, among other cities. In December 2015 Gothenburg arranged an international workshop on the theme of urban and economic development. The results of the workshop were presented at a soup luncheon held in the Älvrummet exhibition space.

'We have an outward-looking perspective in our work on the future of Gullbergsvass, learning from and being inspired by colleagues and projects in Europe,' says Erik Florberger, project manager.

Stadstriennalen – ett nytt forum för stadsutvecklingsfrågor

Ett av många arrangemang som ägde rum i Frihamnen under 2015 var Göteborgs Stadstriennial den 16–19 september. Ett helt nytt forum där allmänheten och representanter från stadsutvecklingsbranschen bjöds in för att tillsammans diskutera stadsutveckling och framtidens boendeformer samt ta del av den pågående planeringen och utvecklingen av Göteborg. Idén till Göteborgs Stadstriennial kommer från göteborgarna själva och är en del av firandet av Göteborgs 400-årsjubileum. Stadsbyggnadskontoret ansvarade för genomförandet under stadsarkitektens ledning.

Göteborgs Stadstriennial ska arrangeras tre gånger (2015, 2018 och 2021) med målsättningen att öka i omfattning varje år. Arrangemanget 2015 drog uppskattningsvis 1300 besökare varav ungefär 200 var föranmälda till seminariepassen.

– Det finns ett stort intresse för stadsutveckling i Sverige i allmänhet och Göteborg i synnerhet, och vi ser bara positivt på att första steget är taget. Det är den första stadstriennalen som skapats i Sverige och vi har i och med den också varit värdar för Sveriges första bygggemenskapsmässa, säger David Kiss, projektledare.

Internationell inspiration när Gullbergsvass utvecklas

Gullbergsvass, nordost om Centralenområdet, är ett av Göteborgs största stadsutvecklingsområden. Ytan motsvarar 200 fotbollsplaner och används i dag mestadels för logistik. En förstudie som färdigställts under året visar att Gullbergsvass kan omvandlas till flera stadsdelar med skiftande karaktär och innehåll. Området har potential för upptill 15 000 boende och lika många arbetsplatser. Tankar finns om att utveckla ett kajstråk redan till Göteborgs 400-årsjubileum 2021.

För den fortsatta utvecklingen av Gullbergsvassområdet ingår

Visionsbild från framtidens Gullbergsvass. Skansen Lejonet skymtar i bakgrunden. Artist's impression of Gullbergsvass in the future. Skansen Lejonet can be seen in the central background.

Glimtar från Jubileumsparken i Frihamnen 2015: Bastun och badet (ovan), lekplatsen Berget (nedan till vänster) och Göteborgs Stadstriennial (vänster och nedan) med bland andra kommunstyrelsens ordförande Anneli Hulthén, byggnadsnämndens ordförande Ulf Kamne och stadsbyggnadsdirektör Agneta Hammer.

Glimpses of Jubileumsparken in Frihamnen, 2015: The sauna and bath (top), the Berget playground (bottom left) and Gothenburg City Triennial (left and bottom) with Mayor Anneli Hulthén, Ulf Kamne (chair of the Planning and Building Committee) and Agneta Hammer (director of the City Planning Authority) pictured.

From asphalt parking lots to green residential areas in Backaplan

Backaplan on Hisingen is to be developed from a commercial area, large parts of which are covered in asphalt, into a densely built, green and vibrant urban environment. The area is an important part of the project to connect the city's various parts across the river. With a mix of homes, services, offices and city commerce, Backaplan will become the centre of Hisingen in the future. Hjalmar Brantingsplatsen is to be developed as a hub and an attractive venue.

Construction will begin at Hjalmar Brantingsplatsen and then work its way gradually north. The entire area is estimated to be completed in 25 years. At that point there will be close to 7 000 new homes, 100 000 square metres of city commercial space, 250 000 square metres of office space, around ten preschools, 4-5 secondary schools and a regional culture centre.

Backaplan consists of about one square kilometre of land area, which is comparable in size to Linnéstaden.

Backaplan ska bebyggas med 7 000 bostäder och hundratusentals kvadratmeter kontor och handel.

Backaplan will be developed with 7 000 homes and hundreds of thousands of square metres of office and commercial space.

stadsbyggnadskontoret i ett nätverk av städer, EuroCities, för erfarenhetsutbyte kring liknande omvandlingsområden i bland annat Wien, Oslo och Amsterdam. Göteborg anordnade i december 2015 en internationell workshop kring temat stadsutveckling och ekonomisk utveckling. Resultatet redovisades bland annat vid en sopp-lunch i utställningshuset Älvrummet.

– I arbetet med framtidens Gullbergsvass blickar vi utåt och tar lärdom och inspiration av kollegor och projekt i Europa, säger Erik Florberger, projektledare.

Från parkeringar till stadsbebyggelse på Backaplan

Backaplan på Hisingen ska utvecklas från handelsplats med stora asfalterade ytor till en tätbebyggd, grön och levande stadsmiljö. Området är en viktig pusselbit i arbetet med att knyta ihop staden över älven. Med en blandning av bostäder, service, kontor och city-handel blir Backaplan Hisingens centrum i framtiden. Hjalmar Brantingsplatsen ska utvecklas som knutpunkt och bli en inbjudande mötesplats.

Byggnationen kommer att börja vid Hjalmar Brantingsplatsen och sedan successivt arbeta sig norrut. Hela området beräknas vara klart om 25 år. Då kommer här att finnas närmare 7 000 nya bostäder, 100 000 kvadratmeter cityhandel, 250 000 kvadratmeter kontor, ett tiotal förskolor, 4–5 grundskolor och ett regionalt kulturhus.

Backaplan består av ungefär en kvadratkilometer landareal vilket storleksmässigt kan jämföras med Linnéstaden.

Älvrummet visar hur staden ska utvecklas

Utställningshuset Älvrummet har under året haft 100 000 besökare. Många lockas av möjligheten att diskutera och påverka Göteborgs utveckling.

Älvrummet vid Kanaltorget är en mötesplats för inspiration och information om Göteborgs stadsutveckling, öppen 359 dagar om året. Tanken är att besökarna ska få en bild av helheten – både det som planeras och det som redan är klart – och möta människorna bakom idéerna.

Dialogen i Älvrummet är ett kraftfullt komplement till den demokratiska planprocessen. Projektansvariga, experter och politiker möter dem som berörs och fångar upp synpunkter och idéer. I det nya konceptet Måndagssnack, som startade 2015, kan man

mingla under avspända former och diskutera med experterna på tu man hand.

Under 2015 bokade 108 skolklasser guidade lektioner, en aktivitet som stadigt växer. Barn och unga får förståelse för att de kan påverka sin framtida stad och att alla inte tycker lika.

– Hur gör man när man ska ta beslut i en hel stad? Jag vill väcka ett intresse hos unga människor att vilja påverka och ta eget ansvar, säger Sara Carlsson, som ansvarar för guidningarna.

Andra grupper som besöker Älvrummet är nyanlända, som erbjuds tolkade turer, och SFI-grupper (Svenska för invandrare). En stor del av ökningen under året är besöken från andra kommuner, som vill byta erfarenheter och inspireras av arbetet med att utveckla Göteborg till en hållbar stad.

Älvrummet shows how the city is going to develop

Over the year, Älvrummet received 100 000 visitors. Many people were attracted by the opportunity to discuss and influence the development of Gothenburg.

Älvrummet at Kanaltorget is a venue for inspiration and information about Gothenburg's urban development, open 359 days a year. The idea is for visitors to get a picture of the whole – both what is being planned and what has already been completed – and to meet the people behind the ideas.

The dialogue in Älvrummet is a powerful complement to the democratic planning process. Project managers, experts and politicians meet those whose lives will be affected, and hear their points of view and ideas. Monday

chats, a new concept, are an informal way for people to mix and to discuss things face to face with experts. In 2015, 108 school classes booked guided visits, a steadily growing activity. Children and young people get an introduction to how they can influence their future city, and to the reality that not everyone thinks alike.

'What do you do when a whole city is going to make a decision? I want to awaken young people's desire to influence and to take respon-

sibility,' says Sara Carlsson, who is responsible for the guided visits.

Other groups that visit Älvrummet include recently arrived immigrants, who are offered guided tours with interpreters, and SFI (Swedish for immigrants) classes. Much of the year's increase in visitor numbers was due to visitors from other municipalities, who wanted to exchange experiences and be inspired by the efforts to turn Gothenburg into a sustainable city.

Lindholmen in the future – not just offices

The old shipyard on Lindholmen is today home to research and development intensive technology and media companies, with researchers and students. In the heyday of the shipbuilding era, 2000 people worked here; today close to 20 000 people travel to and from Lindholmen every day, to work or study.

Lindholmen is now going to be developed into a city district, with hustle and bustle after office hours too. New neighbourhoods are going to be built, and for the longer term there is a proposal to connect the area with Stigberget on the south bank of the river by means of a public transport link. A cableway could be a reality by 2021.

Tallest building in the Nordics to provide a new perspective on Gothenburg

Probably the most spectacular project on Lindholmen is Karlavagnsplatsen. Plans are to turn it into a well integrated city district that is ecologically, economically and socially sustainable. The tallest building in the Nordic countries will be built here: Karlatornet, with a planned height of 266 metres. A viewing platform on one of the topmost floors will give residents and visitors a fresh perspective on Gothenburg.

The area is to be developed into a densely built and green mixed-use area with offices, commerce, services, culture and housing opportunities for people of all ages. The detailed development plan for Karlavagnsplatsen includes about 1 600 flats in eight city blocks – and in addition to the Karlatornet skyscraper, the plan includes two other buildings which are both taller than the Gothia Towers, currently Gothenburg's tallest buildings. The ground floors of the city blocks will have spaces specially designed for shops and other commercial activities.

The area will have preschools with ten departments. Play areas for these may be located on large terrace spaces on the seventh floor.

The detailed development plan proposal is being circulated for consultation during the first quarter of 2016, and the City Council is expected to decide on the plan in December 2016.

Framtidens Lindholmen – inte bara kontor

I det gamla varvsområdet på Lindholmen finns i dag utvecklingsintensiva teknik- och medieföretag med forskare och studenter. Under varvsepokens glansdagar var det som mest 2 000 personer som jobbade här. I dag är det närmare 20 000 människor som varje dag reser till och från Lindholmen för att arbeta eller studera.

Nu ska Lindholmen utvecklas till en stadsdel med liv och rörelse också efter kontorstid. Nya kvarter ska byggas och på sikt föreslås området kopplas samman med Stigberget på Södra Älvstranden genom en kollektivtrafikförbindelse. En linbana kan vara verklighet till år 2021.

Rekordhøgt hus ger nytt perspektiv på Göteborg

Det kanske mest spektakulära projektet på Lindholmen är Karlavagnsplatsen, som planeras bli en väl integrerad stadsdel som är hållbar ekologiskt, ekonomiskt och socialt. Här kommer Nordens högsta byggnad att resa sig, Karlatornet, som beräknas bli 266 meter högt. En utsiktsplats på en av de översta våningarna kommer att ge boende och besökare ett nytt perspektiv på Göteborg.

Området ska utvecklas till ett tätbebyggt och grönt blandstadsområde med kontor, handel, service, kultur och boendemöjligheter för människor i alla åldrar. Detaljplanen för Karlavagnsplatsen rymmer cirka 1 600 lägenheter i åtta kvarter och förutom det höga Karlatornet innehåller planen även två andra byggnader som båda är högre än Gothia Towers, Göteborgs nu högsta byggnader. I kvarterens bottenvåningar ska det finnas lokaler för butiker och andra verksamheter.

Inom området ska det finnas förskolor med tio avdelningar. Lektyr för dessa kan komma att ligga på stora terrassytor på sjunde våning.

Detaljplaneförslaget ska ut på samråd under första kvartalet 2016 och kommunfullmäktige beräknas besluta om planen i december 2016.

”Förutom det höga Karlatornet innehåller planen även två andra byggnader som båda är högre än Gothia Towers, Göteborgs nu högsta byggnader.

På Lindholmen planeras Nordens högsta byggnad, Karlatornet, 266 meter över marken. Runt omkring ska det byggas blandstad med bostäder, butiker, skolor och verksamheter.

The tallest building in the Nordics, Karlatornet (266 m), is planned for Lindholmen. A mixed-use development of homes, shops, schools and other activities will be built around the skyscraper.

De nya gatorna på Karlavagnsplatsen utformas för att främja ett upplevelserikt stadsliv.

The new streets at Karlavagnsplatsen are designed to promote eventful urban life.

Masthuggskajen to provide waterfront access

With the development of Masthuggskajen, Gothenburg's urban core will grow westwards and approach the water. That way, Linnéstaden, Majorna and the Centre will have a clearer connection to the river, and a new sustainable city district will be created that mixes the urban pulse with local life.

The vision includes the creation of an environment adapted to pedestrians and cyclists, even if car traffic will be possible too. A living cityscape is the goal, with shops and other features at eye level.

'We're working together with property owners, developers and consortium participants to produce various different solutions for trade, restaurants and culture at street level. We want to create many types of natural meeting points. We remain open to feedback before the next stage of planning begins,' says Per Osvalds, project manager.

Time for the development of Skeppsbron to take off

The detailed development plan for Skeppsbron gained legal force in 2015, and work on the planned city blocks, quay and park is expected to take off during 2016.

'The City Planning Authority is involved as adviser, based on such things as the quality programme we produced during the planning process,' planning architect Fredrik Söderberg says. A new tram line between Järntorget and Lilla Torget opened in 2015. A totally new terminal building and public transport hub will open on Stenpiren during 2016. In the next phase, about 450 homes, shops, office spaces, hotels, a park and a new quayside promenade will be built.

As with the West Link project, the Cadastral Authority at the City Planning Authority is working to create what are known as 3D properties in the area around Skeppsbron. The detailed development plan for Skeppsbron includes a large underground car park on two levels along the river. In connection with construction of the new tram line, an entrance was dug for future access to the car park.

Masthuggskajen ska möta vattnet

Med utvecklingen av Masthuggskajen växer Göteborgs stadskärna västerut och närmar sig vattnet. På så vis får Linnéstaden, Majorna och Centrum en tydligare koppling till älven och en ny hållbar stadsdel formas med en blandning av stadspuls och lokalt liv.

Visionen är att skapa en miljö som är anpassad för fotgängare och cyklister, även om biltrafik ska vara möjlig. Det ska bli en levande stadsbild med butiker och andra verksamheter i ögonhöjd.

– Vi jobbar tillsammans med fastighetsägare, exploatörer och konsortiedeltagare för att ta fram olika lösningar för handel, restauranger och kultur på gatunivå. Vi vill skapa många typer av mötesplatser. Inför det kommande arbetet med planen fortsätter vi att vara lyhörda för synpunkter, säger Per Osvalds, projektledare.

Detaljplanen beräknas antas i slutet av 2016.

Dags för utvecklingen av Skeppsbron att ta fart

Under 2015 vann detaljplanen för Skeppsbron laga kraft och under 2016 förväntas arbetet med planerad kvartersbebyggelse, kaj och park att ta fart.

– Stadsbyggnadskontoret medverkar som rådgivare, med utgångspunkt i bland annat det kvalitetsprogram som vi tog fram under planprocessen, säger Fredrik Söderberg, planarkitekt.

Den nya spårvagnslinjen mellan Järntorget och Lilla Torget öppnade för trafik 2015. En helt ny terminalbyggnad och knutpunkt för kollektivtrafik öppnar på Stenpiren under 2016. I nästa steg ska det byggas cirka 450 bostäder, butiker, kontor, hotell, park och ett nytt kajstråk.

450 bostäder, butiker, kontor, hotell, park och ett nytt kajstråk finns i planeringen av framtidens Masthuggskajen.

450 homes, shops, offices, hotels, a park and a new quayside promenade are included in the plans for the future of Masthuggskajen.

A child and a girl are seen from behind, looking out a large window at a city model. The child is on the left, wearing a grey hoodie, and the girl is on the right, wearing a red and green patterned shirt. They are looking at a detailed architectural model of a city, featuring various buildings, a cableway, and a body of water. The model is set against a backdrop of a real cityscape visible through the window.

En linbana över Göta Älv kan bli verklighet lagom till Göteborgs 400-årsjubileum 2021. Det blir i så fall det första nya kollektivtrafikslaget i landet sedan Stockholms tunnelbana började byggas. På denna visionsbild blickar barnen ut mot framtidens Masthuggskajen.

A cableway across Göta Älv could become a reality in time for Gothenburg's 400th anniversary in 2021. If it does, it will be the first new form of public transport in Sweden since construction began on the Stockholm metro in the 1940s.

'We need multiple ownership solutions here, and that will be arranged by means of a 3D property for the garage, to complement the existing 3D property under the tram line,' says Nore Eriksson, director of the Cadastral Authority in Gothenburg.

Space for sports, events and homes in the Heden of the future

Preliminary planning for the development of Heden, a recreational public space in the centre of Gothenburg, was completed in 2015. This will form the basis of the detailed development plan, which will be begun by the City Planning Authority in 2016. The spaces in today's Heden will be redistributed in order to strengthen Heden as a sports and events venue, while at the same time allowing for further construction in the form of homes, shops and other activities in new buildings facing Sten Sturegatan and Parkgatan. New Heden will be available to everyone, and will be better organised to receive the Gothia Cup and similar big events.

Development will strengthen the public outdoor space and may also include public baths, an art gallery, a sports museum or an indoor sports centre, for example. This will strengthen not only Heden, but also the surrounding neighbourhoods. Parking will be transferred underground.

Under 2015 tog stadsbyggnadskontoret fram ett förslag över Hedens framtida utformning. Förslaget ligger till grund för kommande detaljplanearbete. Nya Heden ska vara tillgänglig för alla och organiserad för att ta emot stora arrangemang.

In 2015 the City Planning Authority produced a proposal for Heden's future design. The proposal will form the basis of subsequent detailed development planning. The new Heden will be accessible to all and be organised to receive major events.

Liksom i projektet med Västlänken arbetar Lantmäterimyndigheten på stadsbyggnadskontoret med att bilda 3D-fastigheter i området runt Skeppsbron. I detaljplanen för Skeppsbron ingår ett stort underjordiskt parkeringsgarage i två våningar utmed älven. I samband med bygget av den nya spårvägen byggdes en nedfart för att komma åt garaget i framtiden.

– Här behövs en äganderättslig lösning och det ordnar vi med en 3D-fastighet för garaget, som kompletterar befintlig 3D-fastighet under spårvägen, säger Nore Eriksson, chef över Lantmäterimyndigheten i Göteborg.

Plats för idrott, evenemang och bostäder på framtidens Heden

Arbetet med hur Heden, mitt i Göteborg, ska utvecklas slutfördes 2015. Arbetet ligger till grund för kommande detaljplan som stadsbyggnadskontoret ska påbörja under 2016. Ytorna på dagens Heden omfördelas och samlas för att stärka Heden som idrotts- och evenemangsplats samtidigt som det möjliggör ytterligare bebyggelse i form av bostäder, butiker och andra verksamheter i nybyggda hus mot Sten Sturegatan och Parkgatan. Nya Heden ska vara tillgänglig för alla och organiserad för att ta emot Gothia Cup och liknande större arrangemang.

Bebyggelsen ska stärka det offentliga utomhusrummet och kan också innehålla exempelvis badhus, konsthall, idrottsmuseum eller sporthall. På så sätt stärks inte bara Heden utan också kvarteren runtomkring. Parkeringarna flyttas ner under jord.

Ett nytt golv, ljusinstallationer och vattenspel ska stärka Göteborgs paradgata. Arbetet på Götaplatsen påbörjades 2015, samtidigt som flera fasader längre ned längs Avenyn byggdes om. New paving, light installations and water features will strengthen Gothenburg's grand avenue. Work started on Götaplatsen in 2015, while several façades farther down Avenyn were also converted.

Avenyn byggs om med inspiration från 1923

Under 2015 påbörjades ombyggnaden av Göteborgs paradgata Kungssportsavenyn. I den första etappen läggs ett mörkt stengolv genombrutet av glittrande ljuspunkter på nedre delen av Götaplatsen. Nya flaggstänger sätts upp och det byggs ett vatten- och ljusspel utanför Stadsbiblioteket. Busshållplatserna finns kvar de närmaste åren.

Tanken är att utveckla Götaplatsen med inspiration från det förslag som fanns till jubileumsutställningen 1923.

– Här ska finnas plats för stadens olika evenemang och kulturinstitutionerna runtomkring ska kunna lyfta ut och synliggöra sina verksamheter på torgytan. Ett samlande torg för stadens invånare för vardag och fest under årets alla dagar, säger Kajsa Råntfors, projektledare.

Stadsbyggnadskontoret har tagit fram ett gestaltungsprogram för Avenyn. Visionen är att Avenyn ska bli en utåtriktad paradgata med internationell attraktionskraft och en pulsåder för hela Göteborgsregionen. Avenyn ska vara både upplevelserik och inbjudande med en egen identitet som lyfter bilden av Göteborg bland europeiska städer.

– Med mycket omsorg om material, form och utförande i stort och smått ska Avenyn återta sin plats som paradgata, säger Kajsa Råntfors.

Avenyn to be redesigned with an eye to 1923

The redesigning of Gothenburg's grand avenue, Kungssportsavenyn, began in 2015. In the first phase, a dark stone paving studded with glittering points of light was laid on the lower part of Götaplatsen. New flagpoles for parades are being installed, and an illuminated fountain is being built outside the City Library. The bus stops will remain for the next few years.

The idea is to develop Götaplatsen with inspiration from the proposal that was presented for the Anniversary Exhibition in 1923.

'We want there to be space here for the city's various events, and for the surrounding cultural institutions to be able to visualise their activities on the square itself. A square that brings together the city's inhabitants on every day of the year, for festive occasions as well as everyday activities,' says Kajsa Råntfors, project manager. The City Planning Authority has formulated a vision for Avenyn as a gregarious grand avenue, internationally attractive, and an artery for the entire Gothenburg region. Avenyn is to be eventful as well as inviting, with its own identity to heighten the image of Gothenburg among European cities.

'With great care taken in terms of materials, design and finish – in matters large and small – Avenyn will regain its stature as a grand avenue,' Kajsa Råntfors says.

Rekordmånga bygglov beslutade 2015

I takt med att Göteborg växer och utvecklas kommer det också in många bygglovansökningar. Stadsbyggnadskontoret har under året handlagt 4 654 bygglov, vilket är en ökning med 14 procent jämfört med förra året.

Många av byggloven rör bostäder, såväl flerbostadshus som villor, men som en naturlig följd av att staden växer och ger plats för fler människor behövs också fler förskolor och skolor, liksom all kommersiell service som också byggs ut i stadsutvecklingen.

– Det är viktigt att det blir rätt och att vi är noga, samtidigt som vi ska arbeta snabbt, säger Fredrik Andersson som är chef för byggavdelningen på stadsbyggnadskontoret.

Samtidigt som bygglov ges i nya områden börjar många av de områden där byggnation pågått under flera år att bli färdigställda, till exempel Sannegårdshamnen. Vi har också under året beviljat bygglov för de sista kvarteren i Kvillebäcken. Ett annat större projekt där byggnationen påbörjats under 2015 är kvarteret Domherren i Johanneberg.

– Det är en omfattande verksamhet och vi vill ha ett bra tempo i stadsbyggandet. Vi mäter hur lång tid det tar för oss att handlägga bygglov, och jämför oss med andra städer för att ha en god service till medborgarna och företagen i Göteborg, säger Fredrik Andersson.

Att det byggs för fullt runt om i Göteborg märks. Här ser vi ett bostadsbygge i Sannegårdshamnen. You can tell that construction is in full swing all over Gothenburg. Pictured is a home-building project in Sannegårdshamnen.

Stadsbyggnadskontoret jobbar med ständiga förbättringar så att det ska vara enkelt att veta hur man ska gå tillväga och vilka dokument och fakta man som bygglovsökande behöver, för att få ett så snabbt besked som möjligt utifrån plan- och bygglagen. Det finns en bygglovrådgivning dit många människor vänder sig och 2015 lanserade stadsbyggnadskontoret dessutom e-tjänster för byggärenden. Under året påbörjade vi också ett fördjupat arbete för att bli bättre i mötet med företagen.

Record numbers of building permits granted in 2015

As Gothenburg grows and develops, we also receive more and more applications for building permits. The City Planning Authority processed 4 654 building permits in 2015, which is a 14 per cent increase on the year before.

Many of the building permits are for homes, both multi- and single unit dwellings, but as a natural consequence of the city's growth, and of creating space for more people, more preschools and schools are also needed. The same goes for all sorts of commercial services, which are also expanding as a part of urban development.

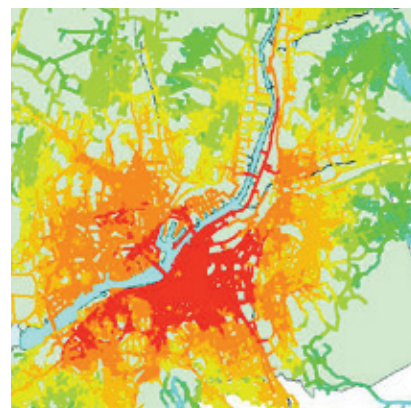
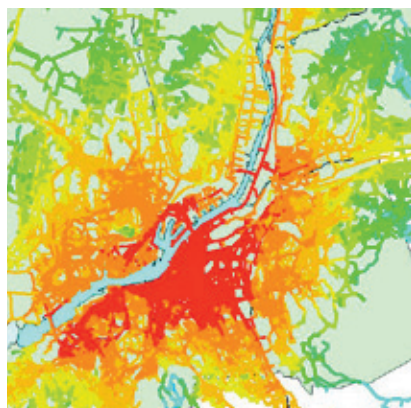
'It's important that we get it right and that

we're thorough, while we also have to work quickly,' says Fredrik Andersson, head of the Building department at the City Planning Authority.

While building permits are granted in new areas, many of the areas where construction has been going on for several years are nearing completion, as for example in Sannegårdshamnen. In 2015 we also granted

building permits for the final city blocks in Kvillebäcken. Another major project where construction began in 2015 is the Domherren block in Johanneberg.

'It's a comprehensive business and we want to maintain a good pace of urban development. We measure how long it takes to process building permits and compare the results with other cities, in order to offer a good service to citizens and companies in Gothenburg,' Fredrik Andersson says.

Trafikkontoret har arbetat i samarbete med stadsbyggnadskontoret med att utreda möjligheterna att bygga en linbana från Järntorget till Wieselgrensplatsen via Lindholmen. Kartan i mitten visar tillgängligheten till stadens byggda miljöer genom dess stråk och gator. Ett mått på integration i Göteborg i dag. Ju rödare färg, desto högre potential och bärighet för människors rörelse och chanser att använda staden. Om det byggs en linbana kopplas staden med ett "nytt" stråk som bidrar till ökad tillgänglighet, vilket syns på kartan till höger.

The Traffic and Public Transport Authority has collaborated with the City Planning Authority in exploring the possibilities of building a cableway from Järntorget to Wieselgrensplatsen via Lindholmen. The map in the middle shows accessibility to the city's built environments by means of its passages and streets – a measure of the extent of integration in Gothenburg today. The red areas are those with the greatest potential and capacity for people's movement and use of the city. If a cableway is built, the city will have a 'new' passage contributing to further accessibility, which is shown in the map on the right.

Linbanor förenar och skapar en närmare stad

Med analysmetoden Space syntax kan stadsbyggnadskontoret se hur en linbana i Göteborg kan bidra till ökad integration.

Forskning visar att människors rörelsemönster och sociala aktiviteter påverkas av hur stadens gator, torg och kvarter är byggda. Tillgången till bostäder, jobb, service med mera i den byggda miljön avgör hur vi kommer att leva och utveckla våra liv. Därför är det intressant och viktigt att utreda hur linbanor skulle påverka människors rörelsemönster.

Just nu utreds möjligheten att bygga linbanor på flera håll i Göteborg. Om de blir verklighet skulle det

bli ett helt nytt kollektivtrafikslag, unikt i Sverige.

Linbanornas effekter har undersökts med hjälp av analysmetoden Space syntax. Analyserna kan visa hur stadens nätverk av gator, stråk och stadsrum hänger ihop, samspelet dem emellan och till staden som helhet, och hur människors rör sig.

– På vilket sätt bidrar en linbana till att stärka mötesplatser? Vilka träffar vi i vår närmiljö? Vad når vi lätt från kvarteret där vi bor? Med hjälp av Space syntax-analyser kan vi som planerar staden få svar på många frågor, säger Silvia Orrego Briceño, planarkitekt, som jobbar med utredningen tillsammans med GIS-ingenjör Malin Klarqvist.

Cableways serve to unite the city and make it more closely knit

Using the Space syntax analysis method, the City Planning Authority can see how a cableway in Gothenburg would contribute to increased integration.

Research shows that people's patterns of movement and social activities are affected by how the city's streets, squares and blocks are

built. Access to homes, jobs, services etc in the built environment determines how we live and develop our lives. It is therefore interesting and important to investigate how cableways would affect people's patterns of movement.

A study is currently looking at the possibility of building cableways in several locations around Gothenburg. If they become a reality, they would constitute a totally new

type of public transport, unique in Sweden. The effects of cableways have been examined using the Space syntax analysis method. These analyses can show how the city's network of streets, thoroughfares and urban space are tied together, the interaction between them and with the city as a whole, and people's patterns of movement.

A floating jetty in Hamnkanalen gives Gothenburgers access to the water

Stora Hamnkanalen was traditionally a centre of activity and encounters in the heart of the city. Boats moored here and trade was carried on. Today the area is mainly a thoroughfare and a public transport hub. But in the future things may look completely different, thanks to Gothenburgers' wish to get closer to the water. In time for the city's 400th anniversary in 2021, the canal will become accessible by means of a large floating jetty.

A temporary floating jetty was tested in 2015, designed by City Architect Björn Siesjö and project manager David Kiss. The Parks and Landscape Administration built the jetty in sections and launched it in Stora Hamnkanalen just before the Kulturkalaset festival in August.

'The temporary jetty was positioned so that it connected directly with Lejontrappan, and it continued to be a very popular feature in the urban space right until it was taken up for winter storage at the end of October,' David Kiss says.

Flytbrygga i Hamnkanalen låter göteborgarna möta vattnet

Stora Hamnkanalen har historiskt varit en plats för möten mitt i staden. Här har båtar lagt till och handel har pågått. I dag är området mest en transportsträcka för många och en knutpunkt för kollektivtrafik. Men i framtiden kan det se helt annorlunda ut tack vare göteborgarnas önskan att komma närmare vattnet. Inför stadens 400-årsjubileum 2021 vill vi göra kanalen tillgänglig genom en flytbrygga.

Sommaren 2015 testades en temporär flytbrygga (bilden ovan) som skissades fram av stadsarkitekt Björn Siesjö och projektledare David Kiss. Park- och naturförvaltningen byggde sedan flytbryggan i sektioner och sjösatte den i Stora Hamnkanalen inför Kulturkalaset i augusti.

– Den temporära bryggan var placerad i direkt anslutning till Lejontrappan och var ett mycket populärt inslag i stadsrummet ända tills den togs upp för vinterförvaring i slutet på oktober, säger David Kiss.

Att komma närmare vattnet är en stark önskan från många göteborgare. Ett projekt som kan förverkliga detta är en flytbrygga i Stora Hamnkanalen. Under 2015 testades en provisorisk brygga i liten skala (lilla bilden).

Greater access to the water is high on many Gothenburgers' wish lists. A project that could make such wishes come true is a floating jetty in Stora Hamnkanalen. A provisional jetty, on a smaller scale, was tested in 2015 (smaller image).

Gamlestaden kommer att förtätas och byggas ut. Fram till 2035 ska invånarantalet i området ha fördubblats. Redan inom några år kan ett nytt resecentrum stå klart.

Gamlestaden will be densified and developed. By 2035 the population in this area will have doubled. A new travel hub may be ready within a few years.

Gamlestaden går mot fördubblad befolkning

Gamlestaden, med sitt strategiska läge mittemellan city och nordöstra Göteborg, är ett av regionens mest intressanta utvecklingsområden. Här planeras en tät, stadsmässig och dynamisk blandstad. En ny knutpunkt med resecentrum ska byggas – med lika många resenärer som dagens Korsvägen. Nya bostäder, butiker, kontor och hotell ska växa fram, och i SKF:s gamla industrilokaler blir det både ett nytt handelscentrum och bostäder som vänder sig mot Säveån. Stadsdelen kommer fullt utbyggd att ha fördubblat antalet invånare fram till år 2035.

– Det finns en fantastisk potential i Gamlestaden som vi vill ta vara på, säger Kajsa Räntfors, projektledare.

Stadsdelen har en rik industrihistoria i och vid SKF, Gamlestadens fabriker och Slakthusområdet. De vackra landshövdingehusen utgör ett göteborgskt signum. Den unika miljön ska värnas när bostäder och kontor byggs.

Den senmedeltida staden Nya Lödöse – som var en av Göteborgs föregångare – grävs nu fram vid Gamlestadens nya pendeltågsstation och är Västsveriges största stadsarkeologiska undersökning någonsin.

Detaljplanen för kvarteret Makrillen norr om SKF vann laga kraft 2015, och nu börjar byggandet av drygt 200 bostäder, kontor, butiker och förskola.

Gamlestaden to double its population

Gamlestaden, with its strategic position between the centre and northeast Gothenburg, is one of the most interesting development areas in the region. Plans here are for a dense, urban and dynamic mixed-use city. A new travel hub will be built. New homes, shops, offices and hotels will be added, and SKF's old industrial premises will house a new commercial centre as well as homes, turned to face the Säveån waterway. Fully developed, the city district will have doubled its number of inhabitants by 2035.

'Gamlestaden has a fantastic potential that we want to tap into,' says Kajsa Räntfors, project manager.

The area has a rich industrial history in and around SKF, Gamlestaden's factories and Slakthusområdet. The attractive Landshövdingehusen, or governors' houses, are emblematic of Gothenburg, and this unique setting will be protected when homes and offices are built.

The mediaeval city of Nya Lödöse – which was one of Gothenburg's predecessors – is currently being excavated next to Gamlestaden's new commuter train station, and is the biggest urban archaeology dig ever in this part of Sweden.

The detailed development plan for the Makrillen city block, north of SKF, gained legal force in 2015, and construction of 200 homes, offices, shops and a preschool is starting.

Visionsbild över hur de nya kvarteren vid Sävån i Gamlestaden kan komma att se ut.
Artist's impression of the new neighbourhood by Sävån in Gamlestaden.

Kvilledalen to become a place for recreation

Kvilledalen is the landscape surrounding the Kvillebäcken and Kvillen waterways, which run south and north respectively on Hisingen, with Kvillebäcken discharging into Göta Älv in Frihamnen. In the future it will be possible to use this area for recreation and as a venue.

In 2015 the City Planning Authority met with people who have considerable knowledge of the area. The dialogue focused on cultivation and recreation by Backaplan, natural and cultural areas by Hökälla, and on a child perspective on the development of the whole valley.

'Before we finish work on the concept study in 2016, we are going to invite people for a further dialogue meeting. This time it will focus on the northern end of the valley, where agriculture is one of the important issues. Ideas about the development of Kvilledalen will then be compiled and analysed. Which are the key measures to undertake for the development of the valley? Who are the actors who will take up the challenge?' says Karin Telldén, project manager.

Kvilledalen ska bli en plats för rekreation

Kvilledalen är det landskapsområde som omsluter Kvillebäcken och ån Kvillen, som delar Hisingen i nord-sydlig riktning med utflöde i Göta Älv i höjd med Frihamnen. I framtiden ska området kunna användas för rekreation och som mötesplats.

Under 2015 har stadsbyggnadskontoret träffat personer som har stor kunskap om området. Dialogarbetet har haft fokus på odling och rekreation vid Backaplan, natur- och kulturmiljöer vid Hökälla samt barnperspektiv på hela dalgångens utveckling.

– Innan vi avslutar arbetet med idéstudien under 2016 ska vi bjuda in till ytterligare ett dialogmöte. Då med fokus på dalgångens norra del där bland annat jordbruk är en viktig fråga. Idéer om Kvilledalens

Omkring 600 lägenheter är redo att börja byggas vid Rambergsvallen på Hisingen.
Around 600 flats are ready to be built by Rambergsvallen on Hisingen.

utveckling ska sedan sammanställas och analyseras. Vad är nyckel-åtgärder för dalgångens utveckling? Vilka är aktörerna som tar över stafettspinnen? säger Karin Telldén, projektledare.

Grönt ljus för 600 bostäder vid Rambergsvallen

Detaljplanen för nya bostäder vid Rambergsvallen på Hisingen har under året vunnit laga kraft. Detta innebär att byggnationen av cirka 600 lägenheter kan påbörjas under 2016. Den nya bebyggelsen ska bidra till en starkare stadskänsla och för att uppnå detta föreslås handel och andra centrumverksamheter i alla bottenvåningar utmed Hjalmar Brantingsgatan.

Inom detaljplanen ryms också en förskola i två våningar och med lekgård i direkt anslutning till Lundby koloniområde.

Byggnaderna blir fem till åtta våningar höga och får både hyres- och bostadsrätter. Ett aktivitetsstråk föreslås i östra delen av området. Stråket kan bli en del av ett större idrotts- och rekreationsområde med bland annat Lundbybadet och Bravida Arena, tidigare Rambergsvallen.

Green light for 600 homes by Rambergsvallen

The detailed development plan for new homes by Rambergsvallen on Hisingen gained legal force in 2015. This means that construction of around 600 flats can begin in 2016. This new development is intended to contribute to making the area feel more urban, and the proposal puts commerce and other city-centre activities in all of the buildings' ground floors along Hjalmar Brantingsgatan in order to achieve this. The detailed development plan also includes a two-storey preschool with a playground directly connected to the Lundby allotment garden area.

The buildings will be five to eight stories tall, and will contain both rented and tenant-owned flats. A recreational zone is proposed for the eastern part of the area. This zone can become part of a larger sports and recreation area that includes Lundbybadet and Rambergsvallen's new football arena.

Ny teknik ger förbättrad service och spännande arbetsmetoder

Nu kan göteborgarna söka bygglov via internet

I november 2015 lanserades en e-tjänst på Göteborgs Stads webbplats för ansökan och anmälan av alla slags byggärenden. Göteborg är först bland storstäderna i Sverige med att lansera den här e-tjänsten.

Via e-tjänsten kan den sökande följa sitt ärende och kommunicera med sin handläggare. När något händer får sökanden ett meddelande via e-post eller sms.

– På sikt räknar vi med att den nya tjänsten ska förkorta handläggningstiden för bygglov, men redan nu sparar vi tid och förenklar för de sökande. En stor fördel med tjänsten är att den som söker inte behöver skicka in flera kopior av ritningarna, säger Evelina Ahlqvist Johnels, projektledare.

Oavsett om ansökan eller anmälan görs digitalt eller på traditionellt vis med pappershandlingar krävs samma lagstiftade underlag: ritningar, situationsplan, beskrivningar, kontrollplan med mera beroende på typ av ansökan eller anmälan.

Inför lanseringen av e-tjänsten gjorde stadsbyggnadskontoret en instruktionsfilm som visar hur det går till att söka bygglov på nätet. Förhoppningen är att filmen ska rätta ut många av de frågetecken som kan finnas inför en ansökan eller anmälan. Filmen finns att se på Göteborgs Stads kanal på Youtube.

E-tjänsten är ett led i Göteborgs Stads strategiska arbete med att digitalisera sin service.

Drönare kan användas för att skanna av enskilda byggnader eller hela stadsmiljöer, eller för att ta detaljrika flygfotografier.

Drones can be used to scan individual buildings or entire cityscapes, or to take high-resolution aerial photographs.

Nytt system för handläggning av förrättningsärenden

Under 2015 har Lantmäterimyndigheten på stadsbyggnadskontoret infört ett nytt hanteringssystem för alla förrättningsärenden. Numera sker ärendenas handläggning, beslutsfattande och arkivering digitalt, och egenproducerade dokument och kartor lämnar aldrig den digitala miljön utan signeras direkt med e-legitimation. Sökande kan även skicka in dokument via det nya systemet.

– Med den digitala hanteringen kan vi se alla handlingar i ett ärende direkt i handläggningssystemet. Vi kan snabbare svara på frågor och vi sparar plats och tid för vårt arkiv då det inte längre behöver hantera våra ärendeakter, säger Patrik Renfors, enhetschef på stadsbyggnadskontorets lantmäteriavdelning.

Uppgifterna om förrättningar i e-tjänsten Mina fastighetsärenden tas bort sex månader efter att en förrättning är slutförd. Därefter kan handlingar hämtas via den digitala tjänsten Min fastighet. Där hittar fastighetsägare till exempel tomtkarta, areal, gränser, inteckningar och taxeringsvärde.

Under 2016 arbetar lantmäteriavdelningen vidare med att själva ansökan ska kunna göras direkt i en e-tjänst. I dag måste ansökan skannas och intygas för att gälla som original.

Laserskanner och drönare ger bilder med hög detaljrikedom

Tekniken inom mätning går fort framåt och kraven på snabbare uppdateringar av den geografiska informationen ökar samtidigt som större ytor ska täckas. För att kunna matcha kraven har stadsbyggnadskontorets geo-

Inför att SKF:s fasader i Gamlestan ska rivas och sedan återuppföras som en del i en nybyggnation har stadsbyggnadskontoret skannat området för att få detaljerade avbildningar. In preparation for the dismantling and subsequent reconstruction of SKF's façades in Gamlestan, as part of a new development, the City Planning Authority has had the area scanned in order to get detailed images.

dataavdelning under 2015 köpt in en laserskanner för projekt där det krävs hög detaljrikedom. Under december skannades SKF:s gamla lokaler i Gamlestan. Byggnaden ska rivas, men fasaden ska sedan återställas när en ny galleria byggs på platsen och då är dokumentationen från laserskanningen ovärderlig.

Det används även obemannade luftfarkoster, så kallade drönare, allt mer i olika typer av mätuppdrag. Med en drönare kan det tas detaljrika flygfoton, som kan göras om till så kallade ortofoton, vilka det går att mäta i.

– Med drönare kan vi uppdatera kartmaterial, ortofoton och 3D-modeller mycket snabbare. Detta är en teknik som vi tror kommer att växa stort framöver och vi vill att Göteborgs Stad ska ligga i framkant av utvecklingen, säger Emma Kjernald, chef för mät- och kartenheten.

Vi visar framtidens stad i 3D

Under 2015 har stadsbyggnadskontoret lanserat en uppdaterad version av 3D-tjänsten Min Stad, en digital modell över Göteborg. Förutom flera stora stadsutvecklingsprojekt, som exempelvis Frihamnen, Gamlestan och Västlänkens stationer, finns också projekt inför Göteborgs 400-årsjubileum år 2021. Unikt är att medborgare med hjälp av enkla 3D-verktyg inbyggda i tjänsten kan skapa egna förslag på förtätning eller andra förändringar i den digitala stadsmodellen i Min Stad. Det går även att ladda upp egna 3D-modeller.

– Min Stad har blivit ett viktigt verktyg för stadsbyggnadskontoret i kommunikationen med medborgare. Under året har vi lagt till många spännande projekt och gjort det möjligt att använda verktyget på surfplattor, säger Eric Jeansson, geodatastrateg.

Min Stad har varit mycket populärt sedan första lanseringen med tiotusentals besökare och över tusen inlagda förslag. Min Stad engagerar arkitekter och byggbolag att lägga in 3D-modeller och många internationella städer har besökt Göteborg för att studera tjänsten.

– Min Stad och vårt arbete med 3D-teknik är viktigt för oss för att nå ut med våra budskap till medborgare och skapa intresse för stadsbyggnadsfrågor, säger Eric Jeansson.

Under 2015 producerade stadsbyggnadskontoret en utställning med Min Stad på Centralstationen. Resenärer som hade några minuter över kunde testa Min Stad direkt på plats, på en pekskärm.

Över tusen stadsutvecklingsförslag har laddats upp i 3D-modellen Min stad. More than a thousand urban development suggestions have been uploaded to the 3D model Min Stad.

Utställningens golv bestod av ett flygfoto över Göteborg och genom att ladda ner appen Skyline gick det att se 3D-modeller över framtida utvecklingsområden på mobilskärmen. Appen Skyline togs också fram av stadsbyggnadskontoret under 2015.

Min Stad har utvecklats i nära samarbete med svenska företaget Agency9 och baseras på deras världsledande teknik för webbaserad 3D-visualisering. Den första versionen av 3D-tjänsten Min Stad skapades redan 2012 och lanseringen fick mycket uppmärksamhet för sitt sätt att utnyttja 3D-teknik i kommunikation kring stadsutvecklingsfrågor. Bland annat fick Göteborgs Stad ta emot ett prestigefullt internationellt pris, Geospatial World Excellence Award, inom kategorin stadsplanering.

New technology provides better service

Gothenburgers can now apply for building permits via the internet

In November of 2015 a new e-service was launched on the City of Gothenburg website, for applications and notifications in all types of building-related matters. Gothenburg is the first major city in Sweden to launch this e-service.

Via the e-service, the applicant can monitor his/her application and communicate with the designated official. When something happens, the applicant receives a message via email or SMS.

‘Eventually we expect the new service to shorten the processing time for building permits, but we’re already saving time and making things simpler for applicants. One great advantage of the service is that the applicant doesn’t have to submit several copies of the building plan,’ says Evelina Ahlqvist Johnels, project manager.

Regardless of whether the application or notification is made digitally or in the traditio-

nal way, with documentation on paper, the same things are required by law: building plans, site plan, descriptions, inspection plan etc, depending on the type of application or notification.

Before the launch of the e-service, the City Planning Authority produced an instructional film about how to apply for a building permit on the internet. The hope is that the film will answer many of the questions that may come up before an application or notification is made.

The e-service is part of the City of Gothenburg’s strategic work to digitalise its services.

The Cadastral Authority processes survey cases digitally

In 2015, the Cadastral Authority at the City Planning Authority introduced a new processing system for all survey cases. This means that processing, decision making and archiving of these cases is done digitally, and that documents and maps produced can remain in the digital format – and be signed directly using electronic ID. Applicants can also submit the document via the new system.

‘With digital processing we can see all the documents in a case right there in the processing system. We can answer questions faster and we save space and time for our archive since it no longer has to handle files for our cases,’ says Patrik Renfors, Head of Unit at the City Planning Authority’s cadastral department.

The data on surveys in the e-service My property cases is removed six months after a survey is completed. After that, documents can be obtained via the digital service My property, where property owners can find e.g. land register maps, area, boundaries, mortgages and assessed value.

During 2016 the cadastral department will continue to extend the service, to allow for the application itself to be made online. Today the application has to be scanned and certified in order to be valid as an original.

Laser scanners and drones provide highly detailed images

Measuring technology is improving quickly, with growing demands for faster updates of geo-

Under 2015 producerade stadsbyggnadskontoret en utställning med Min Stad på Centralstationen. Resenärer som hade några minuter över kunde testa Min Stad direkt på plats, på en pekskärm. The City Planning Authority produced an exhibition featuring Min Stad at Centralen in 2015, where commuters with a few minutes to spare could try out Min Stad on a touch screen.

graphical information, while at the same time the areas that have to be covered are ever larger. In order to meet these demands, the City Planning Authority's geodata department acquired a laser scanner in 2015, to use in projects requiring a high level of detail. During December 2015, SKF's old premises in Gamlestan were scanned. The building is going to be demolished, but the façade is then going to be recreated when a new galleria is built at the location, and the documentation from the laser scan will be invaluable.

Small unmanned aircraft, or drones, are also being used increasingly for various types of measuring tasks. A drone can be used to take detailed aerial photographs which can be turned into orthophotos, on which measurements can be made directly.

'With drones we can update maps, orthophotos and 3D models much faster. This is a technology we think is going to grow a great deal in the near future, and we want the City of Gothenburg to be at the cutting edge of development,' says Emma Kjernald, head of the measuring and mapping unit.

We show Gothenburg's future in 3D

In 2015 the City Planning Authority launched an updated version of the 3D service Min Stad (My City), a digital model of Gothenburg. In addition to several major urban development projects, such as Frihamnen, Gamlestan and the West Link's stations, it also includes projects for Gothenburg's 400th anniversary in 2021. A unique feature is that by using simple 3D tools built into the service, citizens can create their own proposals for densification or other changes to the digital city model in My City. It is also possible to upload your own 3D models.

'My City has become an important tool for the City Planning Authority in its communication with citizens. Over the past year we uploaded many exciting projects and adapted the tool for tablet use,' says Eric Jeansson, geodata strategist.

My City has been very popular ever since it was first launched, with tens of thousands of visitors and almost a thousand visitor proposals. My City gets architects and developers to upload 3D models, and representatives of many foreign

cities have visited Gothenburg to study the service.

'My City and our work with 3D technology are important means with which we can reach citizens with our information and generate an interest in urban development issues,' Eric Jeansson says.

In 2015 the City Planning Authority produced an exhibition with My City at Gothenburg's central station. Commuters with a few minutes to spare could try out My City on a touchscreen.

The floor of the exhibition space was an aerial photograph of Gothenburg, and by downloading the Skyline app, visitors could see 3D models of future development areas on their smartphone screens. The Skyline app was produced by the City Planning Authority in 2015.

My City was developed in close collaboration with a Swedish company, Agency9, and is based on its world-leading technology for web-based 3D visualisation. The first version of the My City 3D service was launched in 2012, and received a lot of positive attention for the way it used 3D technology for communication about urban development issues.

Mellanstaden

The intermediate city

Det populära bostadsområdet Prästgårdsängen ska kompletteras med 300 lägenheter. Under året har stadsbyggnadskontoret tagit fram ett förslag till detaljplan.

The popular Prästgårdsängen residential area is going to get another 300 flats. In 2015 the City Planning Authority drew up a proposal for a detailed development plan.

I mellanstaden ska bebyggelsen förtätas runt knutpunkter och kollektivtrafikens stråk. Här ska byggas bostäder, arbetsplatser och service. De flesta bostadsområden som ligger inom mellanstaden består av flerbostadshus som är byggda runt ett torg. Här finns också en stor andel småhus. Goda boendemiljöer ska värnas och det ska alltid vara nära till grönområden. För att överbrygga barriärer och öka tryggheten bör befintliga bebyggelseområden länkas samman.

In the intermediate city, development will be densified around hubs and public transport routes. Homes, workplaces and service facilities will be built here. Most residential areas within the intermediate city consist of multi-dwelling buildings grouped around a square. There is also a large share of single unit dwellings. Good residential environment must be protected, and green spaces must always be nearby. In order to overcome barriers and increase security, connections should be created between existing development areas.

Selma Lagerlöfs Torg to become a social space

The detailed development plan for Selma Lagerlöfs Torg gained legal force in November 2015. Planners and designers are now busy working out actual construction solutions.

'The construction companies are working on the design of their respective city blocks, drafting building and flat solutions. A mix of actors with different approaches will create variation in the area. Important elements for achieving a successful whole include the sports centre with adjacent student housing, a new district hall with space for cultural events and activities, and the trade centre,' says Carolina Högvall, project manager.

The Parks and Landscape Administration, in collaboration with the Swedish Association of Architects, will arrange a public design competition for the design of the green space. Feedback from the general public forms an important part of the specifications for the competition. The aim is to obtain a proposal that will attract visitors and invite activity, and promote meetings between people.

Selma Lagerlöfs Torg ska bli en plats för möten

Detaljplanen för Selma Lagerlöfs Torg vann laga kraft i november 2015. Nu planeras det för fullt för att byggnationen ska kunna komma igång.

– Byggbolagen arbetar med utformningen av sina respektive kvarter och skissar på byggnader och lägenhetslösningar. En blandning av aktörer med olika inriktning skapar variation inom området. Viktiga pusselbitar för att få till helheten är idrottshallen med tillhörande studentbostäder, ett nytt stadsdelshus med rum för kultur och verksamheter samt handelshuset, säger Carolina Högvall, projektledare.

För parkstråket kommer park- och naturförvaltningen i samarbete med Sveriges Arkitekter att anordna en allmän arkitekttävling. Allmänhetens synpunkter utgör en viktig del av underlaget för tävlingen. Utgångspunkten är att ta fram ett förslag som kan locka till vistelse, aktivitet och främja möten mellan människor.

Bostäder och butiker ska kombineras med idrottshall, handelshus och ett nytt stadsdelshus när Selma Lagerlöfs Torg ska utvecklas.

Homes and shops will be combined with a sports centre, a trade centre and a new district hall as Selma Lagerlöfs Torg is set to be developed.

Runt Litteraturgatan finns i dag en mängd parkeringar och andra asfalterade områden som nu ska bebyggas.

Today there are a large number of parking lots and other asphalt-covered areas surrounding Litteraturgatan, and these are now going to be developed.

700 bostäder ska lyfta Litteraturgatan

Detaljplanen för Litteraturgatan, belägen strax söder om Selma Lagerlöfs Torg, blev 2015 klar för samråd. Ansvariga byggherrar är Poseidon och Egnahemsbolaget som tillsammans planerar att bygga upp mot 700 nya bostäder i en mix av hyresrätter och bostadsrätter. Utöver bostäder kommer det även att finnas verksamhetslokaler i kvarteren. Det planeras även en förskola i området.

Ambitionen är att ge Litteraturgatan, som i dag kantas av parkeringar och vägområden, en mer stadsmässig form med en tydlig kvartersbebyggelse, körfält för kollektivtrafik och gång- och cykeltrafik. Stor vikt läggs vid att få attraktiva hållplatslägen, trygga gångpassager och ett effektivt nät av cykelbanor. Ombyggnaden tar höjd för en framtida utbyggnad av spårväg.

700 new homes to revitalise Litteraturgatan

The detailed development plan for Litteraturgatan, situated immediately to the south of Selma Lagerlöfs Torg, became ready for public consultation in 2015. The developers involved are Poseidon and Egnahemsbolaget, who plan to build close to 700 new homes, both rented and tenant-owned flats. The neighbourhood will also have new business premises, and a new preschool is planned for the area.

The ambition is to give Litteraturgatan, which is currently flanked by parking lots and traffic lanes, a more urban form with distinct city blocks and lanes for public transport, pedestrians and cyclists. There is considerable emphasis on achieving attractive public transport stops, safe pedestrian passages and an efficient network of cycle paths. The project also takes a future expansion of the tram network into consideration.

Under 2015 färdigställde stadsbyggnadskontoret i samarbete med fastighetskontoret och trafikkontoret en förstudie för Dag Hammarskjölds boulevard. Visionen är bred gata kantad av bostäder och affärer i nya byggnader. In 2015 the City Planning Authority, in collaboration with the Property Management Administration and the Traffic and Public Transport Authority, completed a preliminary study for Dag Hammarskjölds Boulevard. The vision is for a wide street edged by homes and shops in new buildings.

Dag Hammarskjölds Boulevard – from traffic barrier to city street

The next big urban development project in Gothenburg, aside from Älvstaden, is Dag Hammarskjölds Boulevard. The Dag Hammarskjöld traffic artery was constructed in the 1960s as part of a planned system of thoroughfares in central Gothenburg. The thoroughfares were never built, however, with the result that today the Dag Hammarskjöld artery does not have the role that was intended for it. The politicians want it to become a city street instead, edged by 20 000 homes, offices, services and commerce. Good public transport as well as space for cyclists and pedestrians are also called for.

Instead of today's traffic barrier, the idea is to create a boulevard with many crossing possibilities. One pedestrian crossing will make it possible to walk between Slottsskogen and the Botanical Garden, and on to Änggårdsbergen.

'A preliminary study was completed in 2015. We are now beginning a study which will explore opportunities and the impact on the natural and urban environment, on city life, social issues, private and public transport as well as financial aspects. This study will be done in collaboration with several ongoing strategic traffic studies, so that the new street will function smoothly in its new context,' says Inger Bergström, project manager.

The preliminary study (see picture) includes a vision of a wide street with two traffic lanes in either direction – that's what it may look like near the Marconi interchange. The idea is that the traffic volume will then

Dag Hammarskjöld går från trafikbarriär till stadsgata

Nästa stora stadsutvecklingsprojekt i Göteborg vid sidan av Älvstaden är Dag Hammarskjölds boulevard. Dag Hammarskjöldsleden byggdes ut under 1960-talet som en del i ett planerat system av trafikleder i centrala Göteborg. Dessa leder byggdes emellertid aldrig, så Dag Hammarskjöldsleden spelar i dag inte den roll som det var tänkt. Politikerna vill nu i stället ha en stadsgata omgiven av 20 000 bostäder, kontor, service och handel. Det ska även finnas en väl fungerande kollektivtrafik och plats för cyklister och gående.

I stället för dagens trafikbarriär är tanken att skapa en boulevard med möjlighet att korsa gatan på många ställen. Ett övergångsställe kommer göra det möjligt att promenera mellan Slottsskogen och Botaniska trädgården och vidare till Änggårdsbergen.

– En förstudie färdigställdes 2015. Nu påbörjar vi en studie för att beskriva möjligheter och konsekvenser för natur- och stadsmiljö, för stadsliv, sociala frågor, bil- och kollektivtrafik samt ekonomi och finansiering. Studien ska samverka med flera pågående strategiska trafikutredningar så att den nya gatan ska fungera fint i sitt sammanhang, säger Inger Bergström, projektledare.

I förstudien (bilden) finns en vision med bred gata med två bilfiler i vardera riktningen. Så kan det bli i närheten av Marconimotet. Tanken är att sedan successivt trappa ned trafikmängderna in mot

centrum så att bilarna smidigt kan slussas vidare vid Linnéplatsen utan att köer uppstår.

I planeringen av Dag Hammarskjölds boulevard är klimatfrågan högst aktuell. Leden går i en dalsänka och mycket regnvatten ska tas om hand på och runtomkring den nya stadsgatan.

Berörda områden är Högsbo, Frölunda, Änggården och Majorna-Linné.

– Om allt går enligt planeringen kan boulevarden börja byggas ut på 2020-talet, säger Inger Bergström.

Bostäder och multisportarena lyfter Kviberg

I området mellan Sävåen och Kvibergs ståtliga kaserner ska ett nytt bostadsområde med närhet till både stad och natur växa fram. Under året färdigställde stadsbyggnadskontoret ett planförslag för Kvibergs Ängar med cirka 550 bostäder där småhusbebyggelse ska blandas med flerbostadshus, butikslokaler och service. Förslaget bevarar naturområdet längs Sävåen och Kvibergsbäcken samt kulturmiljön kring Kvibergsnäs landeri. Inom området planeras för en livsmedelbutik och handelsträdgård vid Kvibergs Broväg. Övrig service finns tillgänglig i Gamlestaden.

I juli invigdes Prioritet Serneke Arena i Kvibergs Park och full-

be gradually reduced as the street nears the centre, so that car traffic can be managed at Linnéplatsen without the formation of queues.

The climate issue is very topical in planning Dag Hammarskjölds Boulevard. The artery runs in a depression, and a lot of rainwater will have to be managed in and around the new city street. Affected areas include Högsbo, Frölunda, Änggården and Majorna-Linné.

'If everything goes according to plan, development of the boulevard will begin in the 2020s,' Inger Bergström says.

Residential buildings and a sports arena to revitalise Kviberg

In the area between the waters of Sävåen and Kviberg's castellated barracks, a new residential area will be built with easy access both to the city and to nature. In 2015 the City Planning Authority completed a planning proposal for Kvibergs Ängar with about 550 homes, mixing single-unit dwellings with blocks of flats, shops and services. The proposal preserves the nature area along Sävåen and Kvibergsbäcken as well as the cultural landscape around the Kvibergsnäs Landeri farming estate. The plan also includes a grocery shop and a market garden by Kvibergs Broväg. Other services are available in Gamlestaden.

The Prioritet Serneke Arena in Kvibergs Park was inaugurated in July, completing the fulfilment of the City Planning Authority's detailed development plan which gained legal force in 2011. The arena includes an indoor skiing facility, a full-size football

Multisportarenan i Kviberg är en av de mer spektakulära byggnader som färdigställdes i Göteborg under 2015. Här finns lokaler för alla tänkbara idrotter – även skidåkning.

The multi-sports arena in Kviberg was one of the more spectacular buildings to be completed in 2015 in Gothenburg. The arena has facilities for any number of sports – including skiing.

pitch and a large number of facilities for other sports. Covering a total of 45 000 square metres, it is the biggest sports arena in the Nordics.

The arena is part of ongoing efforts to realise the vision of 'Sweden's foremost and most richly varied area for sports and culture'. Once the former military drill ground has been fully developed, Kvibergs Park will serve as a link between the city centre and the eastern districts – a venue for people from all over the city, but in particular for the residents of Kortedala and Bergsjön.

Preschool and housing by Beväringsgatan

The residential area by Beväringsgatan was built at the end of the 1950s and followed the idea of the French architect, Le Corbusier, about tall buildings directly connected to a park. The area is now going to have a preschool added, as well as a block of flats with spaces for shops and other activities on the ground floor. A new shared square will be built, with a pedestrian path to the Beväringsgatan tram stop.

följde därmed stadsbyggnadskontorets arbete med en detaljplan som fick laga kraft 2011. Arenan rymmer en inomhusskidläggning, en fullstor fotbollsplan och mängder av lokaler för olika idrotter. Med sina 45 000 kvadratmeter är det den största multisportarenan i Norden.

Arenan är en del i det pågående arbetet med att förverkliga visionen om "Sveriges främsta och mest variationsrika område för idrott och kultur". När det före detta excersisområdet är fullt utbyggt ska Kvibergs Park fungera som en sammanbindande länk mellan den centrala staden och de östra stadsdelarna. En mötesplats för hela staden och särskilt för boende i Kortedala och i Bergsjön.

Förskola och bostäder byggs vid Beväringsgatan

Bostadsområdet vid Beväringsgatan byggdes i slutet på 1950-talet enligt den fransk-schweiziske arkitekten Le Corbusiers idé om höga hus i direkt anslutning till en park. Området ska nu kompletteras med en förskola och ett flerbostadshus med lokaler för butiker och andra verksamheter i bottenvåningen. Det ska skapas ett nytt gemensamt torg med en gångväg till spårvagnshållplatsen Beväringsgatan.

Bergsjön fick under året med en helt ny vårdcentral, byggd på pelare och med parkeringsgarage under.

Bergsjön was enhanced with a completely new health centre in 2015, built on pillars and with a parking garage underneath.

Ny bebyggelse ska öka integrationen i Bergsjön

Under 2015 har stadsbyggnadskontoret arbetat med ett program som visar hur den sociala hållbarheten och integrationen i Bergsjön kan stärkas genom ny bebyggelse, främst runt Rymdtorget, i sydöstra Bergsjön samt i väster mot Kortedala, Kviberg och Utby. Dessa områden är så kallade kraftsamlingsområden.

– Under mars och april 2015 var programmet för Bergsjön ute på samråd. Vi fick in många synpunkter och utifrån dessa har vi bearbetat programmet, säger Therese Axenborg, planarkitekt.

Hur påverkas möjligheterna till integration av hur den fysiska miljön i en stadsmiljö är utformad? Detta var fokusfrågan för ett forskningsprojekt, kallat Dela(d) stad, som pågått parallellt med programarbetet. Projektet är finansierat av Boverket genom Mistra Urban Futures och Bergsjön är en av de stadsdelar som studerats särskilt.

– Forskningen visar att det är viktigt att bryta barriärer och koppla samman bebyggelseområden både inom och med intilliggande stadsdelar. Det är också viktigt att stärka knutpunkter, exempelvis torg och busshållplatser, och komplettera med parker och skapa stadsrum som är öppna för alla, säger Therese Axenborg.

New construction to increase integration in Bergsjön

During 2015 the City Planning Authority worked on a programme which shows how social sustainability and integration in Bergsjön can be strengthened through new construction, principally around Rymdtorget in southeast Bergsjön and in the west towards Kortedala, Kviberg and Utby. These areas have been designated 'social marshalling areas'.

'The programme for Bergsjön was circulated for consultation in March and April 2015. We received a lot of comments, and on the basis of them we reviewed the programme,' says Therese Axenborg, planning architect.

How are the possibilities for integration affected the design of the built urban environment? This was the core question for the research project, called 'City shared or divided', which was carried out in parallel with the work on the programme. The project is financed by the National Board of Housing, Building and Planning (Boverket) through Mistra Urban Futures, and Bergsjön is one of the city districts given particular focus.

'Research shows that it's important to break down barriers and connect built areas with each other, both within and between adjacent city districts. It's also important to strengthen nodes, such as squares and bus stops, and add parks and create urban spaces open to all,' Therese Axenborg says.

The conclusions were used in finalising the

Program för stadsutveckling i Bergsjön

Urban development programme for Bergsjön

 Blandad bebyggelse
Mixed-use development

 Rymdtorget, västra delen
Rymdtorget, the west part

 Verksamheter
Activities

 Rörelsestråk
Pedestrian thoroughfares

 Rörelsestråk med utveckling av kollektivtrafik
Pedestrian thoroughfares with expanded public transport

 Ta bort barriären
Remove the barrier

Bergsjön har fått en ny förskola under 2015. På bilden har barn och pedagoger precis flyttat in i de nya lokalerna på Kvadrantgatan (vänster). Under året färdigställdes också det nya närsjukhuset i Angered. Bergsjön got a new school in 2015. In the picture, children and teachers have just moved into the new premises on Kvadrantgatan (left). The new local hospital in Angered was also completed in 2015.

Slutsatserna har använts i utformningen av det slutgiltiga programmet för Bergsjön. Under arbetet med programmet har planer för nya bostäder och service startat vid Kosmosgatan samt Mercuriusgatan i enlighet med programmet. Vid Rymdtorget pågår också planering för ett nytt kulturhus.

Angered utvecklas med ny bebyggelse och odlingslotter

I Angered är två stora stadsutvecklingsprojekt på gång: dels en utbyggnad av Angered Centrum, och dels andra etappen av Kryddhyllan.

Detaljplanen för området väster om Gårdstensvägen möjliggör 135 lägenheter i tre flerbostadshus. Inom planen ryms även odlingslotter och norr om området blir det en kommunal lekplats under 2016. I anslutning till Kaneltorget planeras cirka 45 lägenheter för generationsboende. I Hammarkullen planeras en komplettering med cirka 40 prisvärda små bostäder.

Stadsbyggnadskontoret arbetar med en förstudie som bland annat handlar om att stärka den sammanhållna staden, och att ta tillvara Angered's potential för stads- och bostadsutvecklingen i Göteborg.

– Det finns sociala ojämlikheter i staden, som stadsbyggandet måste bidra till att utjämna. Det är därför viktigt att prioritera rätt planeringsinsatser och att samordna dessa med andra åtgärder för att åstadkomma positiva synergieffekter, säger Mari Tastare, projektledare.

Utöver jubileumssatsningens planer beräknas minst tre detaljplaner kunna starta i Angered under 2016. Planerna ska förstärka

definitive programme for Bergsjön. During the work on the programme, plans for new housing and services by Kosmosgatan and Mercuriusgatan have begun to take shape, in accordance with the programme. Plans are also underway for a new cultural centre on Rymdtorget.

Angered to be developed with new buildings and cultivation plots

Two major urban development programmes are underway in Angered: an expansion of Angered Centrum and the second phase of Kryddhyllan. The detailed development plan for the area west of Gårdstensvägen allows for 135 flats in three blocks. The plan also includes cultivation plots, and north of the area a municipal playground will be built in 2016. Around 45 flats for generational housing are planned in the vicinity of Kaneltorget, and in Hammarkullen an additional 40 small dwelling units are planned.

The City Planning Authority is working on a preliminary study that deals with strengthening the cohesive city and mobilising Angered's potential for urban and housing development in Gothenburg.

'There are social inequalities in the city, and urban development must contribute to reducing these. It is therefore important to prioritise the right planning initiatives and coordinate them with other measures in order to achieve positive synergies,' says Mari Tastare, project manager.

In addition to the plans of the Anniversary initiative, at least three detailed development plans are expected to be able to begin being implemented in Angered during 2016. These plans are intended to strengthen the mixed-use city through hubs and pedestrian thoroughfares, and to add about 350 homes.

Past and present meet when Putsegården is brought back to life

In the historical setting of Lundby kyrkby, on central Hisingen, Putsegården will be brought to life again. Unfortunately the original building, dating back to the 18th century, was in such poor condition that it could not be saved, but the City Planning Authority's conservation officer has drawn up a proposal for a reconstruction based on photo documentation from 1948. An architect's office added a proposal for an extension. The new Putsegården will be based on what the old building looked like, and its additional wing will extend across the grounds towards the buildings from the 1950s. To allow as many people as possible to enjoy the heritage setting, particular focus will be placed on openness and accessibility – including by means of a public pedestrian path right through the building. The building will house about 40 flats, and its tallest part will be ten stories high. The ground floor will be adapted so that the premises can be used for various activities.

The detailed development plan gained legal force at the beginning of 2015, and is a successful example of how the planning process can protect and make use of existing features in a valuable heritage setting. In connection with the construction, Putsegården's old garden will be restored to its appearance in the photographs from 1948. Additionally, the adjacent green space, Kyrkberget, will be improved and turned

blandstaden i knutpunkter och stråk, och ge ett tillskott med cirka 350 bostäder.

Under året har Angered fått ett helt nytt Närsjukhus med specialistmottagningar, operationssalar och vårdcentral.

Historia och nutid möts när Putsegården återuppstår

I den historiska miljön i Lundby kyrkby på centrala Hisingen ska Putsegården få nytt liv. Den tidigare byggnaden med anor från 1700-talet var tyvärr så förfallen att den inte gick att rädda, men med utgångspunkt från fotodokumentation från 1948 har stads-

byggnadskontorets byggnadsantikvarie tagit fram ett förslag till återuppbyggnad. Ett arkitektkontor kompletterade med ett förslag på tillbyggnad. Nya Putsegården utgår från hur den gamla gården såg ut och växer i sin tillbyggnad vidare över tomten mot bebyggelsen från 1950-talet. För att så många

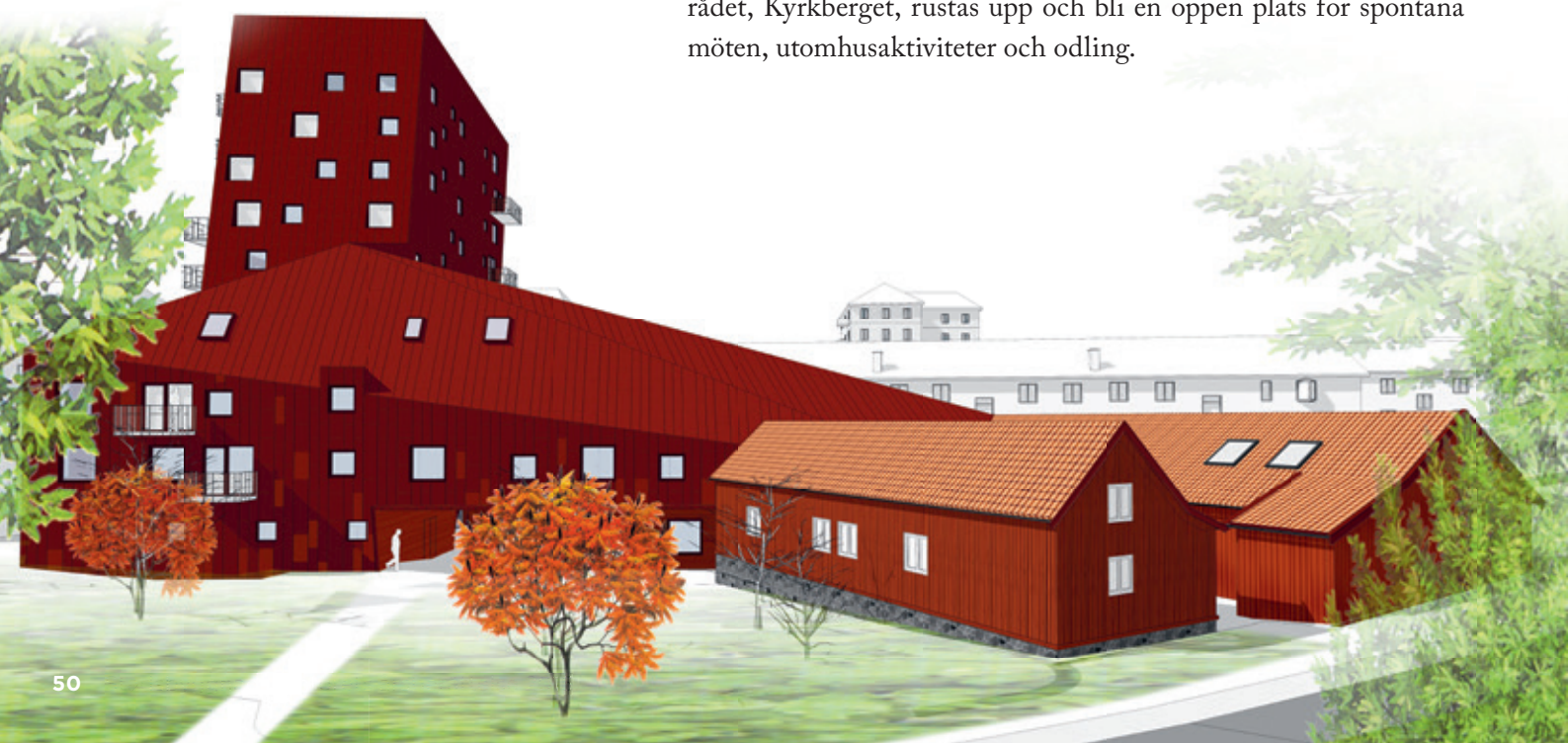
som möjligt ska kunna ta det av kulturmiljön läggs särskilt fokus på öppenhet och tillgänglighet, bland annat genom en allmän gångbana rakt genom byggnaden.

Byggnaden rymmer ett 40-tal lägenheter och dess högsta del blir tio våningar. Bottenvåningen anpassas så att lokaler kan användas för olika verksamheter.

Detaljplanen för Putsegården vann laga kraft i början av 2015 och är ett lyckat exempel på planprocessens möjlighet att ta vara på befintliga kvaliteter i en värdefull kulturmiljö. I samband med byggnationen ska Putsegårdens gamla trädgård återställas enligt fotografierna från 1948. Dessutom ska det intilliggande grönområdet, Kyrkberget, rustas upp och bli en öppen plats för spontana möten, utomhusaktiviteter och odling.

Anrika Putsegården ska återuppstå med en tillbyggnad där arkitekturen sammanför dåtid och nutid.

Historic Putsegården will be revived with an extension whose architecture brings past and present together.

Området runt det gamla Renströmska sjukhuset ska bebyggas med närmare 600 nya bostäder. I parkmiljön finns många gamla kulturbyggnader, och dessa ska bevaras inför framtiden. The area surrounding the former Renströmska Hospital is to be developed with close to 600 new homes. There are many old buildings of cultural heritage value in the area, and these will be preserved for the future.

– Vi har haft ett mycket nära samarbete med byggherren och arkitekterna, både innan och efter att detaljplanen vann laga kraft. Nu utformas hela området efter våra gemensamma ambitioner, säger Silvia Orrego Briceño, planarkitekt.

Byggherren har, i samarbete med särskilt anlitade arkitekter, hållit flera workshoppar med personer och aktörer som har anknytning till området. Resultatet från workshopparna används också i arbetet med att utforma området.

Under 2015 har byggnationen kommit igång och 2017 ska nya Putsegården vara klar för inflyttning.

Unik sanatoriemiljö bevaras när det byggs i Östra Kålltorp

Östra Kålltorp är en vacker parkmiljö med många kulturhistoriskt värdefulla byggnader, främst i nationalromantisk stil. Området användes redan på 1500-talet för jordbruk och i början på 1900-talet byggdes här sanatoriet Renströmska sjukhuset för tuberkulossjuka patienter. På 1960-talet togs en plan fram för att kunna omvandla området till ett storskaligt sjukhus – men endast en mindre del genomfördes.

Den nya detaljplanen för området innehåller en skola och cirka 570 nya bostäder, varav 145 för studenter. I den norra delen planeras en ny väg.

De äldre byggnaderna ska bevaras och parkmiljön ska bli tillgänglig för allmänheten. De nya bostadshusen anpassas till terrängen och till den kulturhistoriskt intressanta miljön.

into a place for spontaneous encounters, outdoor activities and plant cultivation.

‘We have worked very closely with the developer and the architects, both before and after the detailed development plan gained legal force. The whole area is now being designed in accordance with our shared ambitions,’ says Silvia Orrego Briceño, planning architect.

In collaboration with architects hired for the purpose, the developer has held several workshops with individuals and actors who have a connection with the area. The results of these workshops are also being used in designing the area.

Construction started in 2015, and the new Putsegården will be ready to receive its first residents in 2017.

Sanatorium setting to be preserved when new homes are built in Östra Kålltorp

Östra Kålltorp is a scenic park area with many buildings of cultural heritage value, primarily in the romantic nationalist style. The area was used for agriculture as early as the 16th century, and at the beginning of the 20th century a sanatorium for tuberculosis patients was built here, Renströmska Sjukhuset. In the 1960s a plan was produced for transforming the area into a large-scale hospital, but only a small part of it was carried out.

The new detailed development plan for the area includes a school and about 570 new homes, of which 145 for students. A new road is planned for the northern part of the area.

The older buildings are to be preserved, and the park area to be made accessible to the general public. The new dwelling units will be adapted to the landscape and to the cultural heritage setting.

Frölunda to go from suburb to city

Work on programmes for Frölunda went from the study to the proposal phase during 2015. On the basis of strategic documents such as development planning, the overall goal – to go from suburb to city – has begun to take shape in programme proposals.

The priority development area, from Marklandsgatan in the north down towards Opaltorget in the south, extends via Marconigatan through Frölunda. This stretch is the backbone of Frölunda, and a principal thoroughfare in the programme.

'Today Marconigatan is edged by parking areas and other hard surfaces. When we add new development we can also preserve valuable green areas and cultural milieus,' says Ida Lennartsson, planning architect.

The Planning and Building Committee will make a decision on consultation during the first quarter of 2016. Following consultation and any revisions, the proposal will be ready for a final decision later in the year.

New development along Kortedalavägen will tie city districts together

Kortedala and the thoroughfare along Kortedalavägen – Almanacksvägen are part of one of the municipality's priority development areas, with Kortedala Torg as a strategic focus. The City Planning Authority started the programme in 2015 and aims to find out how Kortedala can be made denser and how the links to Kviberg and Bergsjön city districts can be strengthened. One of the chief issues is how the stretch along Kortedalavägen and Almanacksvägen, passing through new development, can be transformed into a city street and tie the city districts together. Developing the green structure is also an important aspect of making Kortedala denser. According to the development plan there are development possibilities in central Kortedala, while Kortedala Torg needs an increased customer base.

Frölunda ska gå från förort till stad

Under 2015 har arbetet med program för Frölunda gått från utredningsskede till förslagsskede. Med utgångspunkt i strategiska dokument, som exempelvis utbyggnadsplaneringen, har det övergripande målet – att gå från förort till stad – börjat ta form i ett programförslag.

Det prioriterade utbyggnadsområdet från Marklandsgatan i norr ner mot Opaltorget i söder sträcker sig via Marconigatan genom Frölunda. Denna sträcka utgör Frölundas ryggrad och är ett huvudstråk i programmet.

– I dag kantas Marconigatan av parkeringsområden och andra asfalterade ytor. När vi kompletterar med ny bebyggelse i dessa lägen kan vi också bevara värdefulla grönområden och kulturmiljöer, säger Ida Lennartsson, planarkitekt.

Under första kvartalet 2016 ska byggnadsnämnden ta beslut om samråd. Efter samrådet och eventuella bearbetningar ska förslaget vara klart för beslut senare under året.

Ny bebyggelse i Kortedala knyter samman stadsdelarna

Kortedala och stråket längs Kortedalavägen–Almanacksvägen ingår i ett av kommunens prioriterade utbyggnadsområden med Kortedala torg som en strategisk tyngdpunkt.

Stadsbyggnadskontoret startade programmet under 2015 och ska ta reda på hur Kortedala kan förtätas och hur kopplingarna till stadsdelarna Kviberg och Bergsjön kan stärkas. En av fokusfrågorna är hur stråket längs Kortedalavägen och Almanacksvägen genom ny bebyggelse kan omvandlas till stadsgata och knyta samman stadsdelarna.

Att utveckla grönstrukturen är också viktigt vid förtätningen av Kortedala. Enligt utbyggnadsplaneringen finns utbyggnadsmöjligheter i centrala delar av Kortedala och Kortedala torg behöver ökat kundunderlag.

” En av fokusfrågorna är hur stråket längs Kortedalavägen och Almanacksvägen genom ny bebyggelse kan omvandlas till stadsgata och knyta samman stadsdelarna.

I Frölunda Centrum finns många parkeringsområden och andra asfalterade ytor som kan bebyggas för att göra området tätare och mer stadsmässigt. Frölunda Centrum has a lot of parking space and other asphalt-covered areas which can be developed to make the district denser and more urban.

Nya bostäder ska stärka Danska Vägen och Prästgårdsängen

Prästgårdsängen är ett mycket populärt bostadsområde med 450 lägenheter. Det färdigställdes 1965 och firade därmed femtioårsjubileum 2015. Under året genomförde exploatören en tävling där tre arkitektkontor lämnade in förslag på hur området kan kompletteras med 300 lägenheter. I uppdraget ingick också att utveckla Danska Vägen som i dag inte upplevs som stadsmässig trots sitt centrala läge mellan Sankt Sigfrids Plan och Redbergsplatsen.

Ett av förslagen ligger till grund för det detaljplane förslag som stadsbyggnadskontoret nu tagit fram. Planen skickas ut på samsynsremiss under våren 2016.

Förutom arkitekttävlingen har stadsbyggnadskontoret genomfört två programarbeten 2011 och 2013 för att komma fram till hur området kan förtätas på bästa sätt.

Startskott för nytt bostadsområde i Tuve

I Västra Tuve mitt på Hisingen ska ett nytt bostadsområde byggas. I detaljplanen har stadsbyggnadskontoret planerat för cirka 190 lägenheter i flerbostadshus, varav cirka 50 hyresrätter och 140 bostadsrätter. Byggnationen startade under 2015 och ska genomföras i tre etapper.

Danska Vägen and Prästgårdsängen to be strengthened with new homes

Prästgårdsängen is a very popular residential area with 450 flats. They were built in 1965, and thus celebrated their 50th anniversary in 2015. The developer held a competition during the year, in which three architects' offices submitted proposals for how the area could be complemented with 300 flats. The task also included developing Danska Vägen, which in its current form is not perceived as urban despite its central location between Sankt Sigfrids Plan and Redbergsplatsen. One of these proposals was the basis of the detailed development plan proposal that has now been produced by the City Planning Authority. This will be circulated for consultation during the spring of 2016.

In addition to the architects' competition, the City Planning Authority carried out two programme projects, in 2011 and 2013, to determine the best way to densify the area.

Construction of a new residential area begun in Tuve

In Västra Tuve, on central Hisingen, a new residential area is being built. In the detailed development plan, the City Planning Authority has allocated about 190 flats in blocks, of which about 50 are rental and 140 tenant owned.

Construction began in 2015 and will be carried out in three phases.

Jubileumssatsningen ger 7 000 extra bostäder runt om i Göteborg

Göteborg växer och invånarantalet kommer att öka kraftigt de närmaste decennierna. För att möta bostadsbehovet gör Göteborgs Stad tillsammans med näringslivet en unik satsning som ska resultera i 7 000 inflyttningsklara bostäder till och med 2021 – utöver det ordinarie bostadsbyggandet.

Projektet drog igång under 2015 och kallas för Jubileumssatsningen för bostäder. Redan före årsskiftet var sex detaljplaner ute på samråd med sammanlagt 1400 bostäder där medborgarna kunde lämna synpunkter.

Projektet har startat i ett högt tempo, och så kommer det att fortsätta ända fram till dess att spadarna sätts i jorden. För att de 7 000 bostäderna ska bli

verklighet till år 2021 arbetar Jubileumssatsningens projektgrupp med drygt 30 olika planer på sammanlagt 8 000 bostäder.

– Det måste finnas marginal i överkant om det dyker upp hinder. Vi måste självklart, precis som i alla planprojekt, alltid ta hänsyn till bland annat riksintressen, parkeringsfrågor eller specifika krav på husens funktionalitet, säger Maria Lejon, projektledare.

Jubileumssatsningen, liksom stadens övriga planprojekt, är tänkt att fylla ut mellanstadens tomma ytor och skapa en mer sammanhängande stad, allt enligt Göteborgs Stads strategi för utbyggnadsplanering. Platserna för detaljplanerna i Jubileumssatsningen är belägna från Frölunda i sydväst till Angered i nordost, från Skra Bro i nordväst till Kallebäck i sydost. Det planeras för både hyresrätter och bostadsrätter.

Jubileumssatsningens arbetsgrupp består av handläggare från trafikkontoret, fastighetskontoret, stadsbyggnadskontoret, park- och naturförvaltningen, och ibland också förvaltningen kretslopp och vatten. Genom att ha arbetsplatser i en gemensam lokal underlättas samarbetet mellan förvaltningarna samtidigt som arbetssättet kan utvärderas kontinuerligt.

– Det som vanligtvis sker i tågordning ska nu hantearas parallellt. Allt ska fram samtidigt: processerna kring bygglov, projektering av allmän plats och ledningar, lantmäteriförrättningar och projektering av kvartersmark, säger Maria Lejon.

Den gamla Juvelkvarnen på Eriksberg planeras att rivas och ersättas med ett 23-våningshus.

The old Juvel mill on Eriksberg is set to be demolished and replaced by a 23-storey building.

Projekten i Jubileumssatsningen är av varierad storlek och fördelade över hela Mellanstan. The projects in the Anniversary Initiative are varied in size and spread throughout Mellanstan.

Det nya arbetssättet innebär en kalkylerad risk för såväl byggbolag som kommun då mycket förbereds innan planen har antagits. Frågeställningar som projektledarna inte kan ta beslut om lyfts upp till en styrgrupp. Men det kan också bli så att lösningen ligger alltför långt fram i tiden, och då faller projektet bort från satsningen och in i normalproduktionen.

– Även om tempot är högt är alla medvetna om att det inte får tummas på kvaliteten, varken när det gäller planprocessen eller byggprocessen, säger Maria Lejon.

Byggbolagen har genom avtal förbundit sig att bostäderna ska vara inflyttningsklara senast den 31 december 2021. Därför har deras projektledare ett nära samarbete med kommunens handläggare, och då det bedöms lämpligt kan byggaktörerna upphandla vissa av projektens utredningar för att spara tid.

Byggbolagen åtar sig också att arbeta aktivt i dialogprocessen med kringboende. Det sker genom att deras kommunikatorer tillsammans med Göteborgs Stad skapar en gemensam grund för framgångsrik dialog.

Under 2016 pågår Jubileumssatsningens alla planer samtidigt, och 2017 tas första spadtaget.

The Anniversary Initiative will provide 7 000 extra homes

Gothenburg is growing, and the population is set to increase sharply over the next few decades. In order to meet the housing needs this implies, the City of Gothenburg has joined with businesses for a unique initiative to build 7 000 ready-to-use homes by 2021 – in addition to normal property development during that period. The project was launched in 2015 under the banner of the Anniversary initiative for homes. Even before the end of the year, there was evidence that the new speedy process works: six detailed development plans, each for about 1 400 homes, ready for consultation so that citizens can give their feedback.

The project set a fast pace from the beginning, and will continue that way right up until the first sod is turned. In order for the 7 000 homes to become a reality by 2021, the Anniversary initiative project group is working on just over 30 different plans for a total of 8 000 homes.

‘We have to have a margin in case obstacles appear. And naturally, as with all planning projects, we have to consider appeals, objects of national interest, parking issues or specific requirements for the buildings’ functionality,’ says Maria Lejon, project manager.

Just like the city’s other planning projects, the Anniversary initiative is intended to fill out the intermediate city’s empty spaces and create a more connected city, as specified in the City of Gothenburg’s strategy for development planning. The locations in the Anniversary initiative’s detailed development plans range from Frölunda in the southwest to Angered in the northeast, from Skra Bro in the northwest to Kalleback in the southeast. Both rental flats and tenant-owned flats are planned.

The Anniversary initiative working group is made up of administrators from the Traffic and Public Transport Authority, the Property Management Administration, the City Planning Council, the Parks and Landscape Administration, and sometimes also the Recycling and Water Administration. By working in a shared space, collaboration between the administrations is facilitated and working methods can be evaluated on a continuous basis. With a clear deadline on the horizon, timetables need to be tighter than normal and processes have to occur in parallel.

‘What is normally done by means of a single linear procedure now has to be managed on several parallel fronts. Everything has to be produced at the same time: building permit processes, planning of public spaces and mains, surveys and planning of developed land,’ Maria Lejon says.

The new working method implies a calculated risk for both developers and the municipality, as much is prepared before the plan has been approved. Issues on which the employees are unable to make decisions are shifted to a higher level. But it can also turn out to be the case that the solution lies too far into the future, and then the project is dropped from the initiative.

‘Even if the pace is high, everyone is aware that quality must not be compromised, in either the planning process or the building process,’ Maria Lejon says.

The developers have committed contractually to having the homes ready for habitation by 31 December 2021. Their project managers therefore work closely with municipal administrators, and when deemed appropriate the developers can procure some of the project’s studies, in order to save time.

The developers have also undertaken to be active in the process of maintaining a dialogue with neighbours. Their communication specialists are therefore working with the City of Gothenburg to create a shared basis for a successful dialogue.

Kustnära områden

Coastal areas

Stora Amundö och Billdals skärgård är populära utflyktsmål året om. Stadsbyggnadskontoret har under 2015 arbetat med att göra området till naturreservat.

Stora Amundö and the Billdal archipelago are popular recreational destinations all year round. The City Planning Authority was engaged in 2015 in turning the area into a nature reserve.

Kusten är en viktig resurs för Göteborg med bad och friluftsområden som lockar människor från hela regionen. Höga natur-, kultur- och friluftsvärden har gjort Göteborgs kust till ett riksintresse som är värd att skydda och utveckla. Här finns många vackra boendemiljöer och komplettering ska ske restriktivt och på friluftslivets villkor. Sammanhängande gångstråk och ökad tillgänglighet ska eftersträvas. Befintliga småbåtshamnar och gästhamnshamnar ska utvecklas.

The coast is an important resource for Gothenburg, with swimming and outdoor recreation areas that attract people from all over the region. The considerable natural, cultural and recreational assets of Gothenburg's coastal areas have made it a national interest worth protecting. The archipelago and areas along the coastal strip are home to many scenic residential settings, and new construction is either underway or in the planning stages in many locations – all of which will require new investments in infrastructure, primarily in the form of expanded public transport.

Where are the archipelago boats going to dock in future?

How can commuting options and everyday life in the southern archipelago be improved for residents and visitors? This was the issue at the heart of the TPUSS project (trafik- och parkeringsutredning södra skärgården, or traffic and parking study southern archipelago), carried out during 2015. The aim was to develop a proposal for a long term solution for various types of travelling in the southern archipelago, and for a decision about where the archipelago boat terminal should be located in the future.

Following knowledge acquisition, which included an extensive survey of citizens as well as several studies, the working group produced five possible scenarios.

'In November we held an open house session and workshops where affected Gothenburgers described how the different scenarios would influence their everyday lives. This feedback will be an important element of the decision guidance we present to the politicians,' says Björn Wade Falk, project manager.

TPUSS is run by the City Planning Authority in collaboration with the Property Management Administration, the Traffic and Public Transport Authority, Parkeringsbolaget, Västtrafik and the City District Administration of west Gothenburg.

Feedback from the general public is to be compiled and included in a proposal to be presented to the Planning and Building Committee for consideration during 2016. This will also include a proposed solution for various committees as well as Gothenburgers to comment on.

Stora Amundö and Billdals archipelago to become nature reserves

Stora Amundö and the southern archipelago are popular recreational areas of considerable natural value. The sea is not very deep here, and on the sea bed are eelgrass meadows important to fish and other marine life. On land are a number of valuable habitats. The area attracts many visitors all year round, for activities including swimming in summer, walking in winter, and bird watching.

Västra Götaland's County Administrative Board already classifies Stora Amundöarna and Billdals archipelago as natural environments that should receive special protection, and now the City Planning Authority has begun the work of making the area a nature reserve. That way the area's considerable natural, cultural and recreational values can be further protected.

'There are great biological values here, and by making the area a nature reserve we are protecting it for the future. We will also have greater possibilities of taking care of the land, for the benefit of both plants and animals. There are many species that favour this kind of habitat, so it's a complex task,' says Kalle Edlund, the environmental planner managing the creation of the new nature reserve. Last autumn the City Planning Authority arranged afternoon information sessions that included walks in the area.

Var ska skärgårdsbåtarna lägga till i framtiden?

Hur kan resmöjligheterna och vardagslivet för boende och besökare i södra skärgården förbättras? Det är kärnfrågan i projektet TPUSS – trafik- och parkeringsutredning södra skärgården – som pågick under 2015. Syftet är att ta fram ett förslag på en långsiktig lösning för olika typer av resande i södra skärgården, och ett beslut om var terminalen för skärgårdsbåtarna ska ligga i framtiden.

Efter kunskapsinhämtning, bland annat genom en omfattande medborgarenkät och utredningar, tog arbetsgruppen fram fem möjliga scenarier.

– I november höll vi öppet hus och workshops, där berörda göteborgare fick berätta hur de olika förslagen skulle påverka deras vardagsliv. Synpunkterna blir en viktig del av underlaget till politikernas beslut, säger Björn Wade Falk, projektledare.

TPUSS drivs av stadsbyggnadskontoret i samarbete med fastighetskontoret, trafikkontoret, Parkeringsbolaget, Västtrafik och stadsdelsförvaltningen västra Göteborg.

Allmänhetens synpunkter ska sammanställas och ingå i ett remissunderlag som ska presenteras för byggnadsnämnden under 2016. I remissen finns även ett lösningsförslag som olika nämnder och göteborgare ska kunna tycka till om.

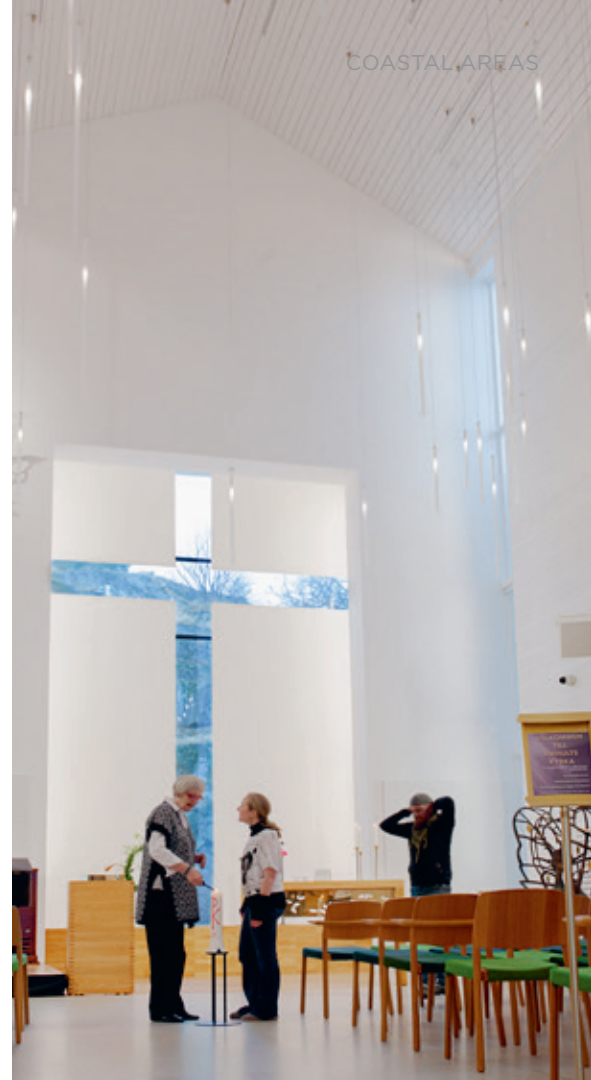
Stora Amundö och Billdals skärgård blir naturreservat

Stora Amundö och skärgården söderut är ett omtyckt fritidsområde med stora naturvärden. I havet finns grunda bottenar med ålgräsängar som är viktiga för fisk och andra havsdjur. På land finns en mängd värdefulla miljöer. Området lockar många besökare året om för bland annat sommarbad, vinterpromenader och fågelskådning.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län räknar redan Stora Amundö och Billdals skärgård till ett av de naturområden som bör ges särskilt skydd, och nu har stadsbyggnadskontoret inlett arbetet med att bilda naturreservat av området. På så sätt kan de stora natur-, kultur- och friluftsvärdena skyddas ytterligare.

– Här finns stora biologiska värden och genom att göra området till naturreservat skyddas det för framtiden. Vi får också större möjligheter att sköta marken så att det gynnar såväl växter som djur. Många arter trivs bara i den här typen av miljöer så det är

” Hur kan vardagslivet och resmöjligheterna för boende och besökare i södra skärgården förbättras? Det är kärnfrågan i projektet TPUSS.

Skra Bro ska få helt helt nytt centrum med 500 bostäder (vänster). Sydväst om Skra Bro ligger nybyggda Amhults kyrka som 2015 utsågs till årets bästa byggnad av Per och Alma Olssons fond (höger). Skra Bro will get a completely new centre, with 500 homes (left). To the southwest is the newly built Amhults church, which was chosen as the best building of 2015 by Per and Alma Olsson's Foundation (right).

ett komplext arbete, säger Kalle Edlund, miljöplanerare, som leder arbetet med att bilda det nya naturreservatet.

Under hösten ordnade stadsbyggnadskontoret informationskvällar med bland annat vandringar i området.

Nya kustnära bostäder planeras i Skra Bro

I Björlanda, cirka en mil nordväst om centrala Göteborg och cirka 1,5 km från småbåtshamnen vid Björlanda strand, ligger Skra Bro. Här planerar stadsbyggnadskontoret ett centrum med nya bostäder i form av flerbostadshus, radhus och grupphusbebyggelse, handels- och kontorsytor samt äldreboende. Detaljplanen har 2015 varit ute på samråd och beräknas kunna antas av kommunfullmäktige 2017. Detta är det första området inom programmet för Skra Bro som detaljplanläggs.

Nybyggnationen i Skra Bro är inspirerad av den moderna trädgårdsstaden, i likhet med den i Amhult. Med fler bostäder kan servicen och kollektivtrafiken i området utökas. I nära anslutning till den nya bebyggelsen ska parkering och busshållplatser byggas.

New homes to be built in Skra Bro

In Björlanda, about 10 kilometres north-west of central Gothenburg and 1.5 kilometres from the marina by Björlanda beach, is Skra Bro. Here the City Planning Authority intends to have a residential and commercial centre built, with new homes in the form of blocks of flats, terraced houses and groups of buildings, commercial and office spaces, and housing for the elderly. The detailed development plan was circulated for consultation in 2015, and is expected to be ready to be adopted by the City Council in 2017. This is the first area within the programme for Skra Bro to be planned in detail.

The new development in Skra Bro is inspired by the modern garden city, in the same way that the development in Amhult was. More homes will mean that services and public transport in the area can be expanded. Parking facilities and bus stops will be built in close proximity to the new development.

Göteborg rustar inför framtidens klimatförändringar

Den globala uppvärmningen är ett faktum. Ju mer växthusgaser vi och resten av världen släpper ut, desto högre blir risken för höjda vattennivåer och fler extrema oväder i Göteborg. När Göteborgs Stad planerar för utbyggnad så måste vi ta hänsyn till de stigande vattennivåerna och planera för en mer hållbar livsstil. Och när vi närmar oss 2040 måste ett mer sammanhängande skydd mot högvatten vara på plats.

Stadsbyggnadskontoret samarbetar med flera andra förvaltningar och utomstående experter för att planera långsiktigt för bästa möjliga trygghet och säkerhet inför framtida klimatförändringar. Under året har kontoret tagit fram en digital skyfallsmodell som visar vad som kan hända vid extrema oväder och skyfall. Modellen är den största i sitt slag i Sverige och är vägledande vid strategisk planering för att minska konsekvenserna vid översvämningar.

Skyfall är vanligtvis väldigt lokala och drabbar inte hela Göteborg på en och samma gång. De områden som skyfallsmodellen pekar ut som de största riskområdena är så kallade lågzonsområden, platser där vattnet har svårt att rinna bort vilket leder till översvämningar.

Stadsbyggnadskontoret har ambitionen att ta fram en åtgärdsplan för varje avrinningsområde för att kunna minimera skadorna på infrastruktur och byggnader. Ett pilotprojekt med den inriktningen kan eventuellt påbörjas 2016.

– Enskilda fastighetsägare har ett stort ansvar att själva vidta åtgärder för att minska konsekvenserna vid skyfall. Vi har lagt ut skyfallsmodellen på stadens webbplats så att alla kan gå in och se vilka vattennivåer som extrema väder skapar, säger Ulf Moback, landskapsarkitekt.

Med skyfallsmodellen – och tidigare modelleringar av höga flöden samt högvatten från hav – som underlag arbetar stadsbyggnadskontoret med att ta fram ett

klimattematiskt tillägg till översiktsplanen. Även förstudier om älvkantsskydd, pumpar och yttre barriärer mot havet används som underlag. Tillägget ska innehålla strategier för hur översvämningsrisker ska hanteras och åtgärdas.

Göteborg och New Orleans lär av varandra

Under 2015 har Göteborg haft ett nära utbyte med New Orleans som drabbades svårt av orkanen Katrina 2005. Göteborg och New Orleans har likheter i storlek och geografi, och båda städerna ligger i framkant vad gäller klimatförebyggande arbete. Forskare och tjänstemän möttes vid två tillfällen under året för att diskutera utmaningar och lösningar.

– När vi i Göteborg nu går in i ett genomförandeskede av klimatskyddsarbetet har det varit mycket värdefullt att se hur de har gjort i New Orleans. En direkt lärdom är att det bör vara en och samma part som är ansvarig för projektering, byggande och förvaltning av klimatskydd, säger Ulf Moback.

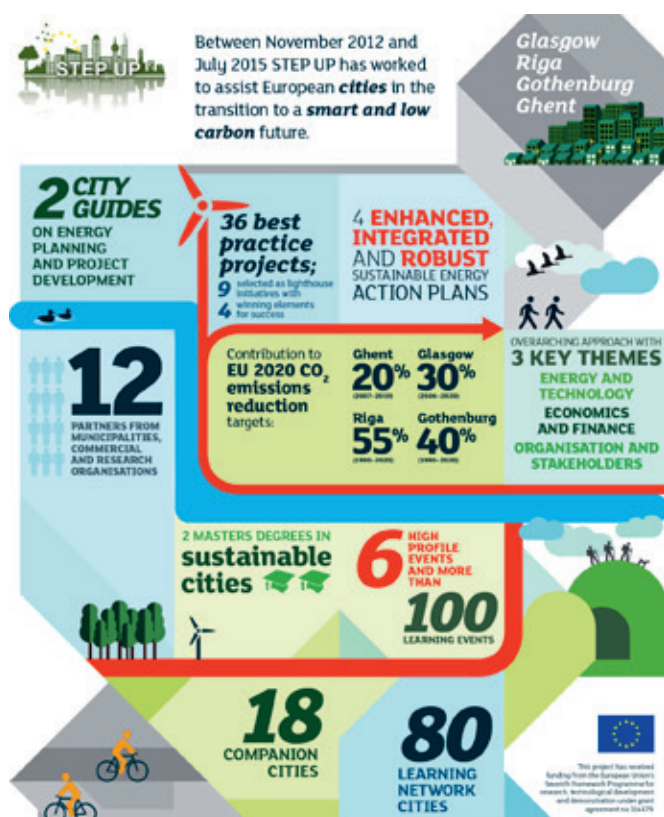
Forskare i både USA och Sverige var mycket nöjda med utbytet. Så här uttryckte sig en av de amerikanska forskarna: "Göteborgs Stad har en av de mest avancerade stadsplaneringarna som jag har haft tillfälle att studera. För att förbereda sig inför framtiden har de utvecklat avancerade modeller och visualiseringsmetoder för att kommunicera med allmänheten. Jag hoppas kunna använda några av deras metoder i arbetet med att skydda New Orleans och andra kuststäder längs Mexikanska golfen".

Efter orkanen Katrina har New Orleans vidtagit omfattande åtgärder för att möta extremväder, bland annat vallar och barriärer längs kusten. Kunskaper som kan vara behjälpliga när Göteborg rustar inför framtiden.

After Hurricane Katrina, New Orleans undertook major measures to protect itself against extreme weather, including levees and barriers along the coast. Learning about these will help Gothenburg prepare for the future.

Stadsbyggnadskontoret har koordinerat stadens insatser Step Up, ett EU-projekt om energi, klimat och stadsutveckling. På Step Ups hemsida finns ett par filmer som summerar projektet i dess helhet: www.stepupsmartcities.eu/ToolsandInspiration

The City Planning Authority coordinated the city's Step Up initiative, an EU project about energy, climate and urban development. Step Up's website has a couple of films that sum up the project as a whole: www.stepupsmartcities.eu/ToolsandInspiration

Projektet Step Up en röst i klimatdebatten

Det kunskapsbyggande projektet Step Up har under året varit en del av Göteborgs Stads arbete med klimatfrågan. I juni deltog representanter från stadsbyggnadskontoret på Energy Sustainable Week i Bryssel.

– Framgångarna med klimatstrategin presenterades och många var nyfikna på vårt sätt att visa hur konsumtion påverkar klimatet. Vi var också på plats under politikerveckan i Almedalen. Där bjöd vi in till rundabordssamtal med bland annat Malmö stad och Energimyndigheten för att diskutera hur smart cities-projekt visar hur städer kan göra verklighet av strategier, säger Anna Svensson, projektledare.

Projektet Step Up avslutades i juli men arbetet fortsätter, bland annat med de två innovationsprojekten som arbetades fram och som nu går in i nya faser: dels Mikroterminalen som blir en del av framtida avfallslösning i Frihamnen, dels LIKA-matrisen som är en metodutveckling om hur vi planerar för hållbara livsstilar.

Klimatutställning i Älvrummet engagerade besökarna

Kan vi verkligen klara målet att minska utsläppen av växthusgaser från 8 ton per person och år, till 2 ton per person och år till 2050? Det är vad många undrar när

Gothenburg is preparing for future climate change

Global warming is a fact. The more greenhouse gases we and the rest of the world emit, the higher the risk of raised sea levels and more extreme weather in Gothenburg. When the City of Gothenburg plans developments we have to consider rising water levels and plan for a more sustainable lifestyle. And by the time we're approaching 2040, more comprehensive protection against high tides must be in place.

The City Planning Authority is collaborating with several other administrations and external experts to make long term plans for the best possible security and safety in the face of future climate changes. In 2015 the authority developed a digital model for torrential rainfall, to show what can happen in the event of extreme weather and torrential rainfall. The model is the biggest of its kind in Sweden, and is leading the way for strategic planning to reduce the consequences of flooding.

Torrential rainfall is usually very local, and does not affect all of Gothenburg at the same time. The areas that the model points to as the greatest risk areas are low-lying ones, from which water does not easily drain, which leads to flooding. The City Planning Authority's ambition is to draw up an action plan for each

drainage area, in order to minimise damage to infrastructure and buildings. A pilot project with that focus may be started in 2016.

'Individual property owners have a considerable responsibility in applying measures themselves to reduce the consequences of torrential rainfall. We've put the model on the city's website so that everyone will be able to see the water levels that extreme weather can cause,' says Ulf Moback, landscape architect.

With the torrential rain model – and earlier models for high flows and high tides – as a basis, the City Planning Council is working to produce a climate-themed supplement to the comprehensive plan. Preliminary studies of riverbank protection, pumps and outer barriers were also consulted. The supplement will

include strategies for how to deal with and manage flooding risks.

Gothenburg and New Orleans learn from each other

Since 2012 the City of Gothenburg has participated in the UN campaign Making Cities Resilient, which deals with how communities recover following a disaster. The purpose of the campaign is for cities to collaborate and learn from each other about adapting to extreme weather events.

Gothenburg was engaged in an exchange with New Orleans in 2015, about that city's difficult experiences of Hurricane Katrina in 2005. Gothenburg and New Orleans have similarities in terms of size and geography, and both cities are at the cutting edge of climate preventive

de tittat på utställningen om klimatfrågan i allmänhet och stadens förebyggande arbete i synnerhet. Utställningen, som gjordes av stadsbyggnadskontoret och miljöförvaltningen, i Älvrummet har varit populär och många av besökarna har studerat klimatgubben som i diagramform visar hur ens livsstil påverkar utsläppen av växthusgaser.

På klotterplanket uppmanades besökarna att skriva vad de ska göra för att bidra till ett bättre klimat. På en av lapparna står det "Jag ska äta vegetariskt tre gånger i veckan". En annan har konstaterat kort och kärnfullt: "Cykla".

Grön vägg tar vara på regnet

Stadsbyggnadskontoret genomför tillsammans med lokalförvaltningen och park- och naturförvaltningen ett försök med en grön vägg på förvaltningshuset Traktören på Köpmansgatan 20. Kommande år ska den gröna väggen göras ännu större så att den till slut täcker en tredjedel av fasaden.

Grönskan tar tillvara regnvatten från taket och växterna står i odlingskärl på gatan och uppe på taket. Lösningen är flexibel och möjliggör fasadvegetation trots ledningar i marken. Genom att växterna klänger på nät och vajrar skyddas fasaden och underhållet förenklas.

På väggen finns också fågelholkar och insektshotell för att ytterligare öka den biologiska mångfalden.

Klimatutställningen i Älvrummet under hösten. Här var det många som gav ett klimatlöfte. The climate exhibition in Älvrummet during the autumn. Many of the visitors made climate pledges.

Den gröna väggen på Traktören tar tillvara regnvattnet. Traktören's green façade makes use of rainwater.

work. Researchers and officials met on two occasions during the year to discuss challenges and solutions.

'Now that Gothenburg is entering the implementation phase of our climate protection efforts, it has been very valuable to see how they've done things in New Orleans. One concrete lesson learned is that a single entity should be responsible for planning, building and managing climate protection,' Ulf Moback says.

The Step Up project is a voice in the climate debate

The knowledge-building Step Up project was part of the City of Gothenburg's work on climate issues in 2015. In June, representatives from the City Planning Authority took part in Energy Sustainable Week in Brussels.

'We presented our successful climate strategy, and many people were curious about our way of showing how consumption affects the climate. We were also present in Almedalen during the politicians' week. There we invited participants to a round-table that included the City of Malmö and the Swedish Energy Agency, to discuss how the Smart Cities project

shows that cities can realise their strategies,' says Anna Svensson, project manager.

The Step Up project was completed in July, but the work continues, e.g. on the two innovation projects which were developed and are now moving on to subsequent phases. One is the Micro Terminal, which will be part of a future waste management solution in Frihamnen, and the other is the LIKA Matrix, which is a methodology project about how we plan sustainable lifestyles.

Climate exhibition in Älvrummet got visitors involved

Will we really be able to achieve the goal of reducing greenhouse gas emissions from 8 tons per person and year to 2 tons per person and year by 2050? Many people asked that question when they visited the exhibition on climate issues in general and the city's preventive efforts in particular. The exhibition, organised by the City Planning Authority and the Environmental Administration at Älvrummet, was popular, and many visitors studied the 'climate man', which showed in diagram form how one person's lifestyle affects greenhouse gas emissions.

Visitors were urged to write on the public wall what they were going to do to contribute to a better climate. One of the notes says 'I'm going to eat vegetarian three times a week.' Another pithily states: 'Cycle.'

Green wall to make use of rainwater

Together with the City Premises Administration and the Park and Landscape Administration, the City Planning Authority is carrying out a trial with a green wall on the Traktören administrative building at Köpmansgatan 20. In the coming years the green wall will be made even bigger, until it covers a third of the façade. The greenery will absorb rainwater from the roof, and plants will grow out of cultivation vessels placed on the street and the roof. The solution is flexible, allowing for façade vegetation despite underground mains. By having the plants climb in nets and along wires, the façade will be protected from damage and maintenance facilitated.

Ytterstaden

The outer city

I Gunnilse ska det byggas drygt 520 bostäder. Bebyggelsen blir en länk mellan villorna i det gamla Gunnilse och i Angereds kyrkby.

Just over 520 homes are going to be built in Gunnilse. This development will form a link between the detached houses in old Gunnilse and Angereds Kyrkby.

De områden som har identifierats som lämpliga för exploatering i framtiden kallas Ytterstaden. Här råder en restriktiv hållning till ny bebyggelse som kan hindra framtida exploatering. All ny bebyggelse ska utformas med en tillräcklig täthet för att skapa underlag för service och god kollektivtrafik. För att utbyggnad ska bli aktuell krävs stora satsningar på kollektivtrafik och annan infrastruktur. Här finns många värdefulla natur- och kulturmiljöer som ska värnas vid all ny bebyggelse och infrastruktur.

The areas that have been identified as suitable for future development are referred to collectively as the outer city. A restrictive approach is used here to new construction that could hamper future development. All new construction must be designed for a density that is sufficient to create conditions for services and public transport. Expansion will require considerable investments in public transport and other infrastructure. The outer city includes valuable natural and cultural landscapes that have to be protected in the event of all new construction or infrastructure.

New homes to link Gunnilse with Angereds Kyrkby

In Gunnilse, southeast of the centre of Angered along national road 190, just over 520 homes will be built. The detailed development plan also includes a school for around 500 pupils, a preschool, a cemetery, a square and shops as well as other commercial facilities.

The development will constitute a link between the detached houses of old Gunnilse and Angereds Kyrkby. To strengthen the sense of community, everything will be built on a small scale and with considerable variation. The square will become an important focal point, and the proximity to nature, swimming and sports will provide further conditions for a good living environment.

There are many cultural heritage areas near Angereds Kyrkby, and the City Planning Authority is working towards having these preserved and highlighted in the new developments.

3D properties an important tool in Nya Hovås

Over the next few years a new city district will take shape in Nya Hovås, by the Brottkärr interchange (Brottkärrsmotet) in Södra Askim. Nya Hovås will be a small scale, mixed-use neighbourhood combining a larger city's supply of housing, services, schools, shops and offices with parks and green spaces, and within walking distance of the sea. The project is being run by the Next Step Group property developer, and the design of the area is based on almost 8 000 requests from neighbours and stakeholders. The idea includes making commerce more

Nya bostäder knyter samman Gunnilse och Angereds kyrkby

I Gunnilse, sydöst om Angereds centrum längs riksväg 190, ska det byggas drygt 520 bostäder. Inom detaljplanen finns också en skola för cirka 500 elever, en förskola, en begravningsplats, ett torg samt butiker och andra verksamheter.

Bebyggelsen blir en länk mellan villorna i det gamla Gunnilse och i Angereds kyrkby. För att stärka den sociala gemenskapen ska allt som byggs vara småskaligt och med stor variation. Torget blir en viktig mötesplats och närheten till natur, bad och sport ger ytterligare förutsättningar för en bra livsmiljö.

Det finns många kulturmiljöer i närheten av Angereds kyrkby och stadsbyggnadskontoret arbetar för att dessa ska bevaras och lyftas fram i den nya bebyggelsen.

Fastighetsbildning i 3D viktigt verktyg i Nya Hovås

Under de kommande åren växer en ny stadsdel fram i Nya Hovås vid Brottkärrsmotet i södra Askim. Nya Hovås ska bli en småskalig blandstad som förenar storstadens utbud av boende, service, skola, handel och kontor med parker och grönområden på promenadavstånd till havet. Projektet drivs av fastighetsbolaget Next Step Group och utformningen av området har sin grund i närmare 8 000 önskemål från grannar och intressenter. Handeln ska vara person-

Spektrumhuset med sin spektakulära fasad och basketplan på taket är en av de första byggnaderna som färdigställt i Nya Hovås. Spektrumhuset, with its spectacular façade and basketball court on the roof, is one the first buildings to have been completed in Nya Hovås.

lig, med en känsla av hur butikerna var förr i tiden – en kontrast och ett komplement till nutidens köpstäder och gallerior.

Totalt är det nio fastighetsbolag som bygger och utvecklar området. Längs nya Hovås Allé byggs bostadshus med bostadsrättslägenheter i fyra till sex våningar.

Under 2015 har Lantmäterimyndigheten på stadsbyggnadskontoret genomfört tre lantmäteriförrättningar för att bilda så kallade 3D-fastigheter i Nya Hovås. 3D-fastigheter är ett sätt att skapa fastigheter på höjden, när exempelvis bottenvåningen och bostadsvåningarna i ett flerfamiljshus har olika ägare. I Nya Hovås har butikslokalerna avstyckats som egna enheter som en del av strategin att styra innehållet i byggnaderna.

– På så sätt kan Next Step Group stå som ensam ägare till samtliga butikslokaler i området medan resterande delar av husen ägs av bostadsrättsföreningar eller hyreshusbolag. Handeln i området kan samordnas och utbudet av butiker, caféer med mera styras så att det passar in i konceptet med småskalighet, säger Rickard Ljunggren, förrättningslantmätare.

Under 2015 påbörjades ett flertal byggnationer och när hela området står färdigt runt år 2020 kommer Nya Hovås att ha 1 300 bostäder och 30 000 kvadratmeter handels- och kontorsytor med drygt 900 arbetsplatser.

– Området kan ses som en förebild för Frihamnsprojektet där vi kommer att införa konceptet med blandstad och tredimensionell fastighetsbildning, säger Rickard Ljunggren.

” Handeln ska vara personlig, med en känsla av hur butikerna var förr i tiden – en kontrast och ett komplement till nutidens köpstäder och gallerior.

personal, with a sense of how shops were in the past – a contrast with and complement to today's retail parks and shopping centres.

In all there are nine developers building and developing the area. Along the new Hovås Allé, four to six-storey residential blocks of tenant-owned flats are being built.

In 2015 the Cadastral Authority at the City Planning Authority carried out three cadastral surveys in order to create '3D properties' in Nya Hovås. 3D properties are a way of creating vertical properties, where e.g. the ground floor and residential floors in a block of flats have different owners. In Nya Hovås the commercial premises have been separated to form their own units, as a part of the strategy to control the content of the buildings.

'That way, the Next Step Group can be the sole owner of all the commercial premises, while the property developers continue to own the rest of the building. Commercial activities in the area can be coordinated and the offering of shops, cafés etc better controlled to suit the small scale concept,' says Rickard Ljunggren, cadastral surveyor.

Construction started on a number of units in 2015, and when the entire area is complete in 2020, Nya Hovås will have 1 300 homes and 30 000 square metres of commercial and office space, with over 900 workplaces.

'The area can be seen as model for the Frihamnen Project, and will introduce the concept of mixed-use neighbourhoods and three-dimensional property formation,' Rickard Ljunggren says.

Nya Hovås är en helt ny stadsdel som har börjat växa fram i södra Askim. Här är en visionsbild över hela området.

Nya Hovås is a completely new city district which has begun to develop in south Askim. Here is an artist's impression of what the whole area will look like in the future.

Storindustri, hamn och logistik

Large-scale industry,
harbour and logistics

Göteborgs hamn har en av mycket stor betydelse för hela landets näringsliv. Mängden gods som hanteras i hamnen ökar kontinuerligt, så därför behövs det fler terminaler och kajplatser för större och mer djupgående fartyg.

The port of Gothenburg has a very considerable significance for businesses all over the country. The volume of goods handled is continuing to grow, so more terminals and berths are needed for bigger and deeper-draught vessels.

På västra Hisingen finns ett stort område för hamn- och industriverksamhet. Området är reserverat för verksamheter som inte kan ligga nära bostäder. Projekt som förbättrar framkomligheten för transporter till och från hamn och industri ska prioriteras när området utvecklas.

Hamnen i Göteborg är Skandinaviens största och nära 30 procent av all utrikeshandel från Sverige passerar här. Hamnen har god tillgänglighet med sitt strategiska läge och goda förbindelser med väg- och järnvägsnätet i regionen.

On western Hisingen Island there is a large area for harbour and industrial activity. This area is reserved for activities that cannot be located near homes. Projects that improve negotiability for transports to and from the harbour and industries are to be given priority when the area is developed. Gothenburg is Scandinavia's biggest port, and almost 30 per cent of Sweden's external trade passes through it. Access to the harbour is good, with its strategic location and good links to the road and rail network of the region.

Stadsbyggnadskontoret har under 2015 arbetat med tre stora projekt i Göteborgs hamn: planering för hamnutbyggnad vid Risholmen (vänster), nytt logistikcentrum vid Halvorsäng (mitten) och utbyggnad av Älvsborgshamnen (höger).

Excavated material from the city centre to become a new harbour at Risholmen

The port of Gothenburg can only expand in the area between the Älvsborg bridge and Torshamnen, since there are plans to densify the city and build homes in central areas close to the water. The outer harbour area includes Risholmen, where the City Planning Authority is tasked with producing an in-depth comprehensive plan. In addition to expanding the harbour and the road and rail links, the plan will also cover protection of Torsvikens natural and recreational assets.

Construction is intended to start in 2018 at the earliest. The idea is that excavated material from the big infrastructure projects then going on at several locations around Gothenburg will be used to build the new harbour.

'Great social surplus can be gained from making use of excavated material from local infrastructure projects,' says Sirpa Antti-Hilli, project manager.

The ambition is for the new harbour at Risholmen to be ready around 2027. Initially, only energy products – e.g. oil and gas – will be handled here. Later, when the land-side infrastructure has been fully developed, it will be possible to handle other types of goods as well.

Green light for a new logistics centre at Halvorsäng

To strengthen Gothenburg as the Nordics' logistics centre, a number of property owners have joined together in a project aimed at building a new logistics centre at Halvorsäng. This area, along with the Tankgatan area and a new logistics centre by Hisingsleden, is one of three areas which are to be developed for activities connected with the harbour.

The City Council adopted the detailed

Schaktmassor från centrala stan blir ny hamn vid Risholmen

Eftersom mängden gods som hanteras i hamnen ökar kontinuerligt behövs det fler terminaler och kajplatser för större och mer djupgående fartyg. Ett område där hamnen ska expandera är vid Risholmen i ytterhamnen. Här är stadsbyggnadskontorets uppdrag att ta fram en fördjupad översiktsplan.

Förutom att bygga ut hamnen och väg- och järnvägsförbindelserna handlar uppdraget om att skydda Torsvikens natur- och friluftsvärden.

Byggstart är planerad till tidigast 2018. Tanken är att schaktmassor från de stora infrastrukturprojekten som då pågår runt om i Göteborg ska användas till att bygga den nya hamnen.

– Det finns en stor samhällsekonomisk vinst i att omhänderta schaktmassor från lokala infrastrukturprojekt, säger Sirpa Antti-Hilli, projektledare.

Ambitionen är att den nya hamnen vid Risholmen ska vara klar runt år 2027. Initialt kommer bara så kallade energiprodukter, exempelvis olja och gas, att hanteras här. Längre fram, när infrastrukturen på landsidan är utvecklad, kan även andra typer av gods hanteras.

Klart för nytt logistikcentrum vid Halvorsäng

För att stärka Göteborg som Nordens logistikcentrum har flera fastighetsägare gått samman i ett projekt i syfte att bygga ett nytt

The City Planning Authority worked on three major projects in the port of Gothenburg during 2015: planning the harbour expansion at Risholmen (left), a new logistics centre in Halvorsäng (middle) and the expansion of Älvsborg harbour (right).

logistikcentrum vid Halvorsäng. Halvorsäng är, vid sidan av Tankgateområdet och ett nytt logistikcentrum vid Hisingsleden, ett av tre områden som ska utvecklas för verksamheter som är knutna till hamnen.

Under 2015 antog kommunfullmäktige detaljplanen för Halvorsäng. Syftet med planen är att skapa ytor för logistik och andra verksamheter kopplade till Göteborgs hamn.

En ny trafikled, kallad Halvorslänk, ska byggas väster om planområdet och binda ihop Hisingsleden och Torslandavägen. Den sydligaste delen av planområdet kommer att anslutas till järnväg med ett stickspår från Volvospåret. Korsningen Sörredsvägen/Torslandavägen kommer också att byggas om, med byggstart tidigast 2016.

Plats för fler fartyg i Älvsborgshamnen

Kommunfullmäktige antog 2015 en detaljplan för utvidgning av hamnen vid Lilla Aspholmen. Planens huvudsyfte är att möjliggöra byggnation av nya terminalytor och fler kajplatser i anslutning till Älvsborgshamnen och Arendalshamnen.

Detaljplanen medger att vattenområdet kring Lilla Aspholmen kan fyllas ut och att det byggs nya terminalytor och kajplatser för hantering av trailers, bilar, containrar med mera.

Expansionen av hamnen vid Lilla Aspholmen innebär påverkan på Älvsborgs fästning och på befintlig marin naturmiljö. Därför arbetar Göteborgs Hamn AB med åtgärder som ska kompensera för den påverkan som en utbyggnad innebär.

development plan for Halvorsäng in 2015. The aim of the plan is to create spaces for logistics and other activities connected with the port of Gothenburg.

A new transport axis, called Halvorslänk, will be built west of the planning area and will link Hisingsleden to Torslandavägen. The southernmost part of the planning area will be connected to the rail network by a siding from the Volvo track. The intersection of Sörredsvägen and Torslandavägen will also be turned into a flyover junction, with construction starting in 2016 at the earliest.

Space for more vessels in Älvsborg harbour

The City Council adopted a detailed development plan for expanding the harbour at Lilla Aspholmen in 2015. The main aim of the plan is to enable the construction of new terminals and more berths in direct connection to Älvsborg harbour and Arendal harbour.

The detailed development plan allows for the filling in of the area of water around Lilla Aspholmen and the construction of new terminals and berths for the handling of trailers, cars, containers etc. The expansion of the harbour at Lilla Aspholmen implies an impact on Älvsborg Fortress and on the existing marine natural habitat. The Port of Gothenburg AB is therefore working on measures to compensate for these impacts.

**Vi gör det
möjligt
att bygga
i Göteborg.**

**We make building
possible in Gothenburg.**

Stadsbyggnadskontoret
Box 2554, 403 17 Göteborg
Besöksadress: Köpmansgatan 20
sbk@sbk.goteborg.se
www.goteborg.se
Växel: 031-365 00 00

**Göteborgs
Stad**